

Riksdagens snabbprotokoll 2024/25:93

Tisdagen den 1 april

Kl. 13.00–15.53
18.00–18.53

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 mars justerades.

§ 2 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 3 april kl. 14.00*.

§ 3 Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Tredje vice talmannen meddelade att debatten med anledning av vårpropositionens avlämnande skulle äga rum *tisdagen den 15 april kl. 13.00*.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:530

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:530 Sveriges åtaganden till FN och Internationella domstolen
av Johan Büser (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet är på tjänsteresa.

Stockholm den 28 mars 2025

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:531

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:531 En demokratisk utveckling i Syrien och skyddet för minoriteter
av Johan Büser (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet är på tjänsteresa.

Stockholm den 28 mars 2025

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:532

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:532 Sveriges stöd för fria och rättssäkra val i Ukraina

av Johan Büser (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet är på tjänsteresa.

Stockholm den 28 mars 2025

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:533

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:533 Tre fängslade ukrainska OSSE-anställda

av Carina Ödebrink (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet är på tjänsteresa.

Stockholm den 28 mars 2025

Utrikesdepartementet
Maria Malmer Stenergard (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:539

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:539 Budapest Pride
av Johan Büser (S)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet är på tjänsteresa.

Stockholm den 28 mars 2025
Utrikesdepartementet
Maria Malmer Stenergard (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:545

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:545 Pride i Budapest
av Ulrika Westerlund (MP)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet är på tjänsteresa.

Stockholm den 28 mars 2025
Utrikesdepartementet
Maria Malmer Stenergard (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:551

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:551 Nedskärningar inom USAID
av Linnéa Wickman (S)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet har andra åtaganden.

Stockholm den 28 mars 2025
Utrikesdepartementet
Benjamin Dousa (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:554

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:554 Åtgärder mot den ökande arbetslösheten i Jönköpings län

av Johanna Haraldsson (S)

Interpellationen 2024/25:554 Åtgärder mot den ökande arbetslösheten i Jönköpings län av Johanna Haraldsson (S) fredagen den 9 maj 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 mars 2025
Arbetsmarknadsdepartementet
Mats Persson (L)
Enligt uppdrag
Ulrika Söderqvist
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:562

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:562 Sveriges handelsrelationer med Israel
av Lorena Delgado Varas (V)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet har andra åtaganden.

Stockholm den 28 mars 2025
Utrikesdepartementet
Benjamin Dousa (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:565

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:565 Ökade resurser och kompetens för att elever med NPF ska få en likvärdig utbildning
av Nadja Awad (V)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 31 mars 2025
Utbildningsdepartementet
Lotta Edholm

Interpellation 2024/25:567

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:567 Demokratisk tillbakagång i Turkiet
av Jacob Risberg (MP)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är att statsrådet har andra åtaganden.

Stockholm den 31 mars 2025
Utrikesdepartementet
Maria Malmer Stenergard (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:568

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:568 Sänkningen av bostadsbidraget

av Arber Gashi (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 22 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 mars 2025

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

Johanna Mihaic

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:572

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:572 Möjlighet för elever i anpassad grundskola att läsa enligt grundskolans kursplaner

av Mats Wiking (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 28 april 2025.

Skälet till dröjsmålet är planerad utlandsresa.

Stockholm den 31 mars 2025

Utbildningsdepartementet

Lotta Edholm

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM21 Kommissionens handlingsplan för kabelsäkerhet JOIN(2025) 9 till försvarsutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Kulturutskottets betänkande

2024/25:KrU9 Avveckling av statliga kasinon

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2024/25:SfU16 Riksrevisionens rapport om socialförsäkringen vid utländska inkomster

Försvarsutskottets betänkande

2024/25:FöU4 Samhällets krisberedskap

Civilutskottets betänkande

2024/25:CU14 Planering och byggande

Skatteutskottets betänkanden

2024/25:SkU12 Skatteförfarande, folkbokföring och tull

2024/25:SkU16 Godkännanden och medgivanden inom punktskatteområdet vid konkurs

Trafikutskottets betänkanden

2024/25:TU9 Yrkestrafik och taxi

2024/25:TU11 Vägtrafik- och fordonsfrågor

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:511 om elpriserna i södra Sverige

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA

BUSCH (KD):

Fru talman! Niklas Karlsson har frågat mig vilka konkreta åtgärder regeringen och jag överväger att vidta i närtid för att dämpa effekterna av de höga elpriserna i södra Sverige och säkerställa att företagskonkurrens och hushållsekonomi inte undergrävs av ojämna prisnivåer. Niklas Karlsson har också frågat mig om regeringen och jag planerar några ytterligare samtal och förhandlingar med andra medlemsstater eller EU-kommissionen för att reformera den övergripande europeiska elmarknadsmodellen och bättre anpassa den till medlemsländernas skilda produktionsförutsättningar.

Orsakerna är flera till de högre elpriserna i södra Sverige jämfört med norra Sverige. En orsak är det europeiska beroendet av fossil energi för elproduktion samt av gas. En annan viktig orsak är nedläggningen av kärnkraft och kraftvärme i södra Sverige, vilken skapat brist på planerbar elproduktion. I detta ligger att elsystemets utformning, alltså var elproduktion sker och elnät byggs, är avgörande för våra elpriser. Det behövs såväl en jämnare fördelning mellan elproduktion och elanvändning i alla delar av Sverige som en hög och stabil överföringsförmåga inom Sverige.

I fokus för regeringens politik står därför utbyggnaden av fossilfri planerbar elproduktion och förstärkningar av elnät inom Sverige. Sverige behöver ett leveranssäkert elsystem med hög försörjningstrygghet för att värna konkurrenskraftiga elpriser oavsett omvärldsläge.

Regeringen anser att dagens elmarknadsdesign i huvudsak är ändamålsenlig och att fokus bör ligga på att medlemsstaterna efterlever och genomför redan beslutad lagstiftning för att säkerställa både leveranssäkerhet och rimligare elpriser. Men utöver att öka försörjningstryggheten är en avgörande del att medlemsstater med interna flaskhalsar också etablerar effektiva elområden eftersom det påverkar andra medlemsstater. Detta belyser regeringen återkommande vid EU:s energiministtermöten.

För närvarande pågår en elområdesöversyn i Europa där Sverige, men även bland annat Tyskland, ingår. Översynen sker i enlighet med ett gemensamt europeiskt regelverk och förväntas belysa hur en korrekt indelning av elområden i hela Europa skulle kunna

se ut. Våra grannländers agerande påverkar elpriser i Sverige.

Trots perioder med höga elpriser har elpriserna i Sverige i jämförelse varit bland de lägsta i EU. Men regeringens arbete är långtifrån färdigt, varken inom Sverige eller när det gäller att bidra till att EU har en energipolitik som stärker samarbetet inom unionen. Fler och bredare insatser behövs och kommer att presenteras framöver av regeringen.

Mot bakgrund av den av riksdagen antagna energipolitiska inriktningspropositionen arbetar regeringen med ett flertal åtgärder som syftar till att stärka möjligheten att ansluta fler företag till elsystemet och möjliggöra ett robust, leverenssäkert elsystem som levererar el till konkurrenskraftiga priser där det behövs, när det behövs. Regeringens omläggning av energipolitiken med teknikneutrala energipolitiska mål, där alla fossilfria kraftslag är välkomna, avser att gynna medborgare, hushåll och företag i hela Sverige.

Anf. 2 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Som sig bör ska jag börja med att tacka energiministern för svaret.

Jag har i interpellationen efterlyst vad regeringen uttryckligen gör eller ämnar göra för att lindra och åtgärda de höga elpriser som både människor och företag drabbas av i södra Sverige. Det energiministern levererar i Sveriges riksdag är i princip bara övergripande, långsiktiga och svepande svar.

Förvisso nämner energiministern bland annat utbyggnad av planerbar elproduktion och förstärkning av elnätet, vilket naturligtvis är bra. Men det är i ärlighetens namn projekt som tar många år att realisera, detta i en tid då privathushåll och företag i södra Sverige dignar under höga elpriser. För oss sydlänningar och skåningar är detta till föga hjälp just nu.

Fru talman! Det finns knappast någon bättre beskrivning av ministerns svar, även om det möjligen var väntat, än att det är en stor besvikelse. Av de konkreta åtgärder jag efterlyser i regeringens arbete ser vi ingenting i energiministerns svar. Men det är klart, inte ens regeringens energiminister kan ju trolla med knäna. När politiken är tunn blir retoriken därefter.

Fru talman! Jag ställde också en fråga om hur regeringen arbetar för att påverka elmarknadsmodellen på EU-nivå. Ministern svarar att modellen i huvudsak är ändamålsenlig men säger samtidigt att regeringen återkommande lyfter frågan om elområden och prisskillnader inom unionen.

Här blir det lite motsägelsefullt. Om nu regeringen tycker att designen fungerar, varför söker man då påverka den? Dessutom redovisas ingen information om hur dessa samtal förs, vilka förslag Sverige driver inom ramen för översynen eller vad regeringen aktivt gör för att anpassa systemet till de nationella produktionsförutsättningarna, något som var kärnan i den andra frågan. Inte heller här får vi någon tidshorisont för när en eventuell förändring kan ske.

Fru talman! Att energiministern dessutom försöker tona ned frågans allvar genom att hänvisa till att

elpriserna i Sverige varit bland de lägsta i EU känns ärligt talat minst sagt provocerande för alla de människor och företag som varje månad ser skyhöga elräkningar i brevlådan bara för att man bor i fel del av landet. Det är som att säga till någon som fryser att det finns andra som har det värre. Det hjälper knappast.

Jag menar, fru talman, att regeringens ansvar måste vara att se till att hela Sverige har rimliga och rättvisa villkor, inte att jämföra oss med andra länder för att slippa agera.

Låt mig konstatera, fru talman, att det som krävs är politiskt ledarskap. Det krävs åtgärder i närtid som faktiskt gör skillnad för de människor och företag som drabbas här och nu. Det krävs öppenhet och tydlighet om hur Sverige agerar på EU-nivå för att reformera ett system som i dag uppenbart slår orättvist.

Fru talman! Jag beklagar svaret från regeringen. Jag beklagar också alla de människor som bor i södra Sverige, i elprisområde 3 och 4, och alla de företag som dignar under höga elpriser och agerar under ojämlika konkurrensvillkor i vårt land.

Anf. 3 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Det pågår en kostnadskris i Sverige. Man märker inte alltid av det när man har fått en ny fet skattesänkning i början av året, men det är så. Matpriserna skenar, och många har svårt att få vardagen att gå ihop.

I min del av landet, i sydligaste Skåne, är elpriserna ett stort samtalsämne som präglar många samtal vid frukostbord, lunchbord, fikabord och middagsbord. Det blir särskilt tydligt när allt annat har blivit så mycket dyrare, inte minst den mat man måste ställa på bordet.

Jag träffade nyligen Ystads Pensionärsråd, som består av representanter för de olika pensionärsföreningarna PRO, SPF och SKPF, och jag fick en hel del frågor om just elpriserna. Man kunde inte riktigt förstå hur prisskillnaden kan vara så stor i samma land. Varför ska de som bor i Ystad eller i en by utanför Ystad stad betala så mycket mer än de med exakt samma förutsättningar som råkar bo i Boden eller i Luleå? Jag hade inget bra svar på frågan om varför vi har ett system med så pass olika elpriser för människor som bor i samma land. Jag kunde inte förklara varför det behöver vara så, det vill säga att det ska vara ett elpris i Ystad och ett elpris i Haparanda.

Dessa elområden finns inte överallt. Tyskland har inte alls den typen av system. Precis som ledamoten Karlsson nämnde föreföll ministern i sitt svar uttrycka att hon var nöjd med elmarknadsmodellen. Det funkar bra som det är, trots att man i nästa steg säger att man får samtal om modellen. Men elområdessystemen fungerar uppenbarligen inte. Det finns tillfällen när elpriset är flera hundra procent dyrare i Ystad jämfört med Haparanda, och det är minst sagt orimligt. Framför allt är det mycket svårförklarart.

Mötet med Ystads Pensionärsråd, det vill säga representanterna för pensionärsföreningarna, utvecklades till en workshopliknande verksamhet. Man sa i

pensionärsorganisationen att det finns saker som produceras i Skåne men som inte produceras på andra håll i landet. Det produceras smör i Skåne. Det kanske skulle vara olika områden för smör; smöret ska vara 100 procent dyrare i norra Sverige än i södra Sverige. Spannmålen kanske ska vara dyrare någon annanstans. Jag som kommer från kanten av Österlen kan hävda att äpplena ska vara 100 procent dyrare i norra Sverige än i södra Sverige. Det hade ingen tolererat eller accepterat. Men i det här fallet anses det vara rimligt. Baserat på energi- och näringsministerns svar förefaller det vara så att hon tycker att elmarknadsmodellen fungerar.

Det finns många frågor man kan ställa, och svaren uteblir i dagens interpellationsdebatt. Men jag ger ministern tillfälle att utveckla sina svar. Tycker ministern att elprisområdena är rimliga? Vad gör egentligen ministern och regeringen rent konkret för att se över dem? Sitter man på händerna och låter Bryssel bestämma i frågan?

Anf. 4 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Nu kanske det hörs på min dialekt att jag inte är skåning, som föregående talare, men jag har ändå stor sympati för alla skåningar och alla som bor i SE4 som drabbas av orimligt höga elpriser. Jag känner till faktumet när ens landsändas problem inte tas på tillräckligt stort allvar av centralmakten i Stockholm – det har vi gemensamt från norr till söder.

De höga elpriserna i just SE4 har flera olika orsaker. En är att Tyskland inte har delat in sig i elprisområden, och nu säger ministern att man trycker på för detta. Det är bra, och jag skulle önska att mer gjordes. I grunden handlar elprisområdena också om fysiska fakta som vi behöver ta hänsyn till. De kan inte vara den enda lösningen, utan den primära lösningen behöver vara att bygga ut både mer effekt och mer energi snabbt i SE4. Där misslyckas regeringen med båda.

Regeringen har i praktiken stoppat den havsbaserade vindkraften genom att ta tillbaka Svenska kraftnäts uppdrag att bygga ut stamnätet till havs. Efter den omsvängningen meddelande bland annat Vattenfall att man pausar utbyggnaden av Kriegers flak, som skulle kunna ge många billiga kilowattimmar in till SE4 och sänka de genomsnittliga elpriserna i Skåne. Sedan stoppar inte minst Kristdemokraterna tillsammans med övriga Tidöpartier, när man får chansen, mellan 70 och 100 procent av den landbaserade vindkraften med hjälp av de kommunala vetot. Skånes effektkommission har konstaterat att både land- och havsbaserad vindkraft är viktiga parametrar för att sänka elpriserna.

Men det behövs också mer effekt. Även där har till exempel Skånes effektkommission och så även Miljöpartiet förslag på hur man kan få till mer effekt inom de närmaste 20 åren. Det handlar om höjd effekt och mer flexibilitet i kraftvärme, gasturbiner och batterier. Även där saknar regeringen i princip en politik. Det finns lite skvalp i budgeten, men pengarna är helt otillräckliga för att på allvar jämna ut och sänka elpriserna i Skåne.

Jag har en specifik fråga till energiministern apropå att få till den havsbaserade vindkraften. Clean Industrial Deal är nu på gång. Alldeles nyligen klubbades ett utkast till rådsslutsatser, underskrivet av statsministern, där man faktiskt uppmuntrar medlemsländerna att fortare godkänna undantag från statsstödsreglerna, i syfte att bygga ut den förnybara energin fortare.

Svenska kraftnät har nu 65 miljarder på sitt konto. Det är pengar vars syfte är att jämna ut elpriserna mellan elprisområdena och de facto sänka elpriserna i just SE4. Svenska kraftnäts finansdirektör säger att de är frustrerade över att pengarna inte kan göra mer nytta. Det som krävs är att regeringen snarast ansöker om undantag från statsstödsreglerna för att Svenska kraftnät ska få använda pengarna. Oavsett specifika uppdrag från tidigare regeringar är deras uppdrag att utjämna elpriserna med hjälp av dessa pengar. Ett sådant förslag kan vara att bygga ut stamnätet till havs för att få in stora mängder billig energi.

Anf. 5 JOAKIM SANDELL (S):

Fru talman! Jag tackar Niklas Karlsson för interpellationen och statsrådet för svaret. Jag hade tänkt att fokusera lite på den andra frågan i interpellationen, nämligen vad som görs på europeisk nivå.

I december förra året uttryckte statsrådet att hon var vansinnig på tyskarna, bland annat för att man inte har delat upp landet i elområden. Det kanske var lättare för ett kristdemokratiskt statsråd att vara vansinnig på den tyska regeringen när det var en socialdemokrat som var förbundskansler, men nu är en ny regering på väg fram där kristdemokraternas Merz kommer att bli förbundskansler.

De tyska kristdemokraterna består inte bara av partiet CDU utan också av CSU, alltså det kristdemokratiska partiet i Bayern. Det skulle vara intressant att höra statsrådets reflektioner om sannolikheten för att den nya regeringen skulle instifta elpriszoner där den ena delen av den kristdemokratiska unionen, det vill säga CDU, skulle sätta högre priser för den andra delen av den kristdemokratiska unionen, nämligen CSU. Ni är ju partikamrater, och det är kanske lättare att få igenom elområden i förhandlingar med en partikamrat än med en socialdemokrat.

Om Tyskland skulle införa elprisområden skulle det rimligtvis innebära att det blir en skillnad inom Tyskland när det gäller priset på el.

Tittar man på den tyska industrin ser man att den till stor del är lokaliserad i de södra delarna. Tysk industri möter i dag väldigt stora utmaningar, inte minst kopplat till bilindustrin i och med konkurrensen från bland annat Kina. Att få den tyska regeringen att gå med på att dela in landet i elpriszoner, i det läge som dess industri i dag befinner sig i, tänker jag inte blir lätt med tanke på att det skulle bli dyrare el i de södra delarna av Tyskland.

I och med att det är ett av regeringens svar på hur vi ska få lägre priser i södra Sverige undrar jag hur sannolikt statsrådet bedömer att det är att Tyskland faktiskt kommer att införa elprisområden, enligt vad man

har kommit överens om i Bryssel. Eller tror statsrådet att Tyskland kommer att värna den tyska industrin och den tyska sammanhållningen snarare än en liberal modell för elpriser?

Anf. 6 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Jag anmälde mig, ganska sent, till debatten eftersom jag anser att vi behöver belysa konsekvenserna för svenska hushåll ännu mer.

Länsförsäkringar gjorde en rapport om just hur hushållens kostnader har ökat i samband med prisskillnaderna. En av deras analyser visade att en normalstor barnfamilj från Malmö på grund av höga elkostnader fick betala 57 000 kronor extra under 2022 – 57 000 kronor extra bara på grund av skenande elpriser. Det är mer än vad många betalar i hyra för ett helt år.

Även länsstyrelserna har varnat för att något som kallas energifattigdom snart kan vara en verklighet i Sverige, framför allt för barnfamiljer i södra Sverige och framför allt i Skåne. Familjer har inte råd att ha tillräckligt varmt hemma, att låta barnen gå vidare med fritidsaktiviteter eller ens att värma maten.

Jag har varit i kontakt med såväl Majblomman som Rädda Barnen och Bris när det gäller de här frågorna. Majblomman signalerar att de aldrig tidigare fått in så många ansökningar som de nu har fått, bland annat på grund av de skenande elpriserna. Barnfamiljer och barn skickar in att de önskar en extra filt för att det är kallt hemma. Och Bris meddelar att de får in fler och fler frågor från barn som undrar i vilken ålder de kan börja jobba, därför att de är så oroliga för familjens ekonomi.

Därför skulle jag vilja fråga energi- och näringsministern hur hon ser på elfattigdom och vad man gör för att förhindra detta för barnfamiljer i södra Sverige och framför allt i Skåne.

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill tacka för det stora engagemanget i frågan.

Det är lite disparata spår här. Jag vill börja i det som kanske inte var syftet med Niklas Karlssons interpellation men som sannerligen har bäring på den här frågan. Jag instämmer verkligen i beskrivningen av effekten för svenska hushåll och svenska företag, kanske inte minst när jag hör Anna Wallentheim beskriva läget för många barnfamiljer och att många barn dessutom oroar sig över och vill ta ansvar för familjens situation. Det är något som jag verkligen ser.

Men det här är resultatet av en utstuderad politik under rödgrönt styre för att lägga ned planerbar kraftproduktion i södra Sverige. Det var det som den rödgröna regeringen och flera av de rödgröna företrädarna i det här rummet i dag bad om. Det är detta som ni har gett svenska folket. Jag tycker att det är otroligt magstarkt att vara upprörd och förvånad över det.

Fru talman! Det märks vilka som kan energifrågorna och vilka som inte kan det. Linus Lakso och jag tycker inte lika om allting, men Linus Lakso vet vilka

effekter det har blivit av att mycket kärnkraft har försvunnit, oavsett vad man tycker om det. Linus Lakso vet vilka effekter det har blivit av att så mycket kraftvärme har försvunnit. Att 3 000 megawatt kraftvärme har försvunnit ut ur i systemet har varit kraftigt underdiskuterat.

Behovet av att få till mer grön baskraft, som Miljöpartiet kallar det, sympatiserar jag verkligen med. Linus Lakso efterfrågar mer fokus på kraftvärme, gasturbiner, flexibilitet och överföringskapacitet.

Vi drar olika slutsatser kring om det sker saker på detta område. Och jag tänker att det har relevans för Niklas Karlssons grundfråga. De senaste åren har regeringen beslutat om nästan 70 åtgärder som påverkar södra Sverige. Det handlar om satsningar på flera hundra miljoner kronor i Kraftlyftet för att säkra effekt där det behövs, alltså få ut mer effekt av all el som produceras i södra Sverige.

Vi har ett pilotprojekt igång med just gasturbiner för att få loss mer effekt till industrier, alltså garanterad el. Vi har effektiviserat anslutningskön för tunga företag som har efterfrågat el ur systemet. Öresundsverket behålls. Det klarade inte den rödgröna regeringen av att leverera. Det klarade jag och min regering av att leverera. Vattenkraften får bättre villkor här och nu. Och i juni har den här kammaren möjlighet att besluta om långsiktiga och stabila villkor för befintlig och ny kärnkraft.

Det märks också om man kan skilja på elmarknadsdesign och elprisområden. Jag är inte nöjd med elprisområdena. Låt mig vara väldigt tydlig nu. Att det är otroligt mycket dyrare i södra Sverige jämfört med i norra Sverige är en skandal. Det hämmar svensk konkurrenskraft. Det har gjort att Sverige under många år nu har gått miste om tiotusentals arbetstillfällen. Men lösningen på detta är inte mer av det som har lett till det elände som vi är i nu.

Flaskhalsar är fysiska begränsningar i nätet. Men med det sagt menar vi att vi har vidtagit flera åtgärder som gör att man borde kunna se över elprisområdena. Vi hoppas att EU ska komma med ett förslag under våren. Vi har varit väldigt tydliga med vad vi tycker om den eländiga situation som just nu råder i Sverige och hur vi önskar ändra på den.

I detta anförande instämde Mats Sander (M).

Anf. 8 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Det var ändå lite underhållande att se energiministerns spelade upprördhet.

Det pratas om 70 åtgärder. Ändå ser vi inga effekter, tänker jag. Jag träffar dagligen företagare och människor i Skåne och södra Sverige som upplever dessa höga elpriser och som får välja mellan att betala elräkningen eller få mat på bordet.

Energiministern kan säga vad hon vill i Sveriges riksdag. Och energiministern kan fatta vilka beslut hon vill i Sveriges regering. Men när det inte ger effekt, när människor inte upplever det och när människor

fortfarande ska leva med de höga elpriserna är det ingenting värt.

I den bästa av världar hade vi kunnat omvandla energiministerns vackra ord och fina beskrivningar till energi och transportera den till Skåne. Då hade problemen med energiproduktionen inte funnits där. Nu går inte det, utan vi behöver handlingskraft. Politikens uppgift måste vara att driva förändring. Man kan inte gömma sig bakom beskrivningar av vad som har varit eller vilka beslut som har fattats, när de inte ger någon effekt.

Hur ska företag i södra Sverige kunna konkurrera på lika villkor med verksamheter i andra delar av landet när deras elräkningar är flera gånger högre? I Malmö ligger Pågens bageri. De ska nu flytta till Landskrona. De hämtar sitt mjöl ett par mil utanför produktionsanläggningen, transporterar det till sina ugnar och bakar bröd i ugnar som värms upp till skånska och sydsvenska elpriser. Samtidigt ska de konkurrera med Polarbröd i Älvsbyn, som bakar sitt bröd till elpriser som är många gånger lägre.

Det är inte konstigt att människor reagerar. Det är inte konstigt att företag blir upprörda när vi har en regering som varken vill eller kan göra någonting åt detta. Man hänvisar till beslut som inte ger någon effekt. Vad spelar det för roll?

Ett annat exempel kunde vi läsa om i Dagens Nyheter härförleden. Det halländska pappersbruket Hylte Paper har nu 60 anställda som varslas om uppsägning. Vd:n säger: "Hade vi legat norr om Gävle hade vi haft 200 miljoner kronor mindre i elkostnad per år."

De höga elpriserna gör att industriverksamhet i södra Sverige blir ett högriskprojekt. Så kan man inte ta ansvar för hela landet. Det krävs åtgärder som ger effekt och beslut som betyder någonting. Det krävs mer än spelad upprördhet i Sveriges riksdag. Man behöver verkligen visa på skillnad och klara av att ta det politiska ledarskapet och fatta de beslut som är nödvändiga.

Under december månad ökade elpriserna till samma nivåer som 2022, tidvis till 5 kronor i Svealand och Götaland, när de samtidigt var 2–3 öre i Norrland. Februari i år blev den dyraste elmånaden i Sydsverige sedan 2022. Den här exempellistan kan göras längre, både när det gäller privathushåll och när det gäller företag.

Nej, det räcker inte att prata om historien. Det räcker inte att belysa problemen. Det räcker inte att hävda sin egen förträfflighet och hänvisa till 70 viktiga åtgärder när de inte ger effekt. Det krävs prioriteringar och politisk vilja. Det krävs något bättre än det som regeringen levererar i dag. Om energiministern verkligen tar skåningarnas oro på allvar och verkligen vill göra någonting åt detta måste man också förmå något bättre.

Anf. 9 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Jag och energi- och näringsministern har debatterat olika typer av elfrågor i olika sammanhang. Det är ungefär samma metodik varje gång. Om

man ifrågasätter energi- och näringsministern begriper man inte. Om man ifrågasätter energi- och näringsministern förstår man inte. Och energi- och näringsministern är alltid lika upprörd. Det är samma metodik varje gång. Egentligen tror jag att jag skulle ha kunnat skriva energi- och näringsministerns anförande och överlämna det till henne för att sedan läsa upp det och berätta exakt vad som skulle sägas i hennes nästa inlägg.

Vi får än så länge inga riktiga tydliga besked – jag får inte det i alla fall – om vad som konkret görs för att påverka elområdenas konstruktion. Man har varit upprörd på något möte någonstans och sagt till. Men vi får inget annat svar på vad som görs för att se över elområdena i landet. Vi får alltså inga svar på varför det behöver vara så att elpriserna är mycket högre i Ystad än i Boden. Vi kanske får det längre fram. Det här är mitt sista inlägg, så jag får väl se helt enkelt. Men jag noterar att energi- och näringsministern som alltid är nöjd, som alltid lägger skulden på någon annan och som alltid kan allt och vet allt. Det är samma metodik som vanligt.

Anf. 10 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Jag tackar Ebba Busch så mycket för svaret. Men vi är nog inte helt överens, fru talman, om huruvida regeringens politik för effekt ger någon effekt – utan att försöka ordvitsa. Det behövs betydligt kraftfullare satsningar för att få resultat. Det kan jag konstatera.

Framför allt instämmer jag inte i att det skulle räcka med bara effekt, som Ebba Busch försöker påskina. Vi behöver också få in många billiga kilowattimmar för att sänka elpriset i SE4. Det är ju här skon klämmer, och här saknar jag svaret på min fråga. Miljöpartiet har lämnat in ett förslag till utskottsinitiativ till näringsutskottet där vi uppmanar regeringen att skyndsamt ansöka om undantag från statsstödsreglerna, så att de 65 miljarder som ligger på Svenska kraftnätets konto – det är pengar som skåningarna och de andra i SE4 betalar in – i syfte att kunna utjämna priserna mellan elprisområden ska komma till användning, till exempel genom att man ansluter havsbaserad vindkraft och på så sätt får in många billiga kilowattimmar som sänker elpriserna i SE4.

Det är en väldigt konkret fråga. Jag hoppas att ministern kan ge besked om detta i dag. Om inte annat hoppas jag att hennes parti och Tidöpartierna röstar ja till vårt initiativ på torsdag för att få styr på frågan. Det här är helt orimligt, när det finns så mycket pengar. Vi har ett problem som behöver lösas. Men vi behöver ge Svenska kraftnät möjlighet att använda de här pengarna på rätt sätt.

Anf. 11 JOAKIM SANDELL (S):

Fru talman! Jag tolkar regeringens försök till lösning på problemet med de höga elpriserna i södra Sverige som att det för det första ska vara mer planerbar energiproduktion. Vi vet alla att det kommer att ta lite tid. För det andra brukar statsrådet nämna elområdena

i Tyskland i sina svar. Jag ställde förra gången frågan om statsrådet trodde att det skulle bli något resultat av de samtal som statsrådet för med Tyskland eller via EU, men jag fick inget riktigt svar.

Min farhåga är att Tyskland inte kommer att göra någonting åt detta och att vi därför under denna mandatperiod kommer att ha kvar de stora skillnaderna i elpriser mellan södra Sverige och norra Sverige. Men jag vill gärna ha ett svar på frågan hur statsrådet ser på arbetet med Tyskland – eller i detta fall kanske mot Tyskland.

Anf. 12 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! De stora prisskillnaderna mellan elområdena är inte bara en teknisk och ekonomisk fråga utan också en fråga om regional rättvisa. Skåne och södra Sverige missgynnas systematiskt av den nuvarande elprisstrukturen. Det här är något som har belysts och som har kritiserats brett, inte bara här inne i kammaren. Det har kritiserats av Länsstyrelsen i Skåne. Det har kritiserats av företagare och barnrättsorganisationer. När södra Sverige år efter år får betydligt högre elpriser än övriga landet undergräver det också tilliten och sammanhållningen i vårt land.

Fru talman! Ingen del av Sverige ska lämnas i kylan – bokstavligt talat. Det är vårt ansvar som politiker att säkerställa att elförsörjningen och prissättningen inte sliter sönder vårt land eller lämnar de svagaste i mörker.

Fru talman! Det är hög tid att vi gör någonting åt detta. Det är fint att ministern säga att hon förstår och att hon är medveten, men väldigt lite resultat kommer ut av det. Fortfarande är det så att barnfamiljer och företag har det betydligt tuffare i Skåne än i övriga landet. Vi behöver dämpa de orimliga elkostnaderna. Vi behöver kompensera de hushåll som drabbas värst. Vi måste utjämna de regionala prisskillnaderna. Det måste bli någonting som leder till resultat. I min värld är det så att inget barn i Sverige ska behöva växa upp i ett kallt hem eller med föräldrar som tvingas välja mellan att sätta mat på bordet, att betala elräkningen och att se till att barnen kan utöva en idrott.

Anf. 13 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag försöker fortsätta bena vidare.

Man kan anklaga mig för spelad upprördhet om man vill. Men jag har nästan svårt att sätta ord på de känslor jag känner inför att man medvetet försvagat Sveriges konkurrenskraft, medvetet drivit på för en situation som ger elpriser som åker jojo och generellt är mycket högre i södra Sverige än i norra Sverige och nu är förvånad över resultatet. Vi har ju under tio års tid diskuterat problemet med att stora företag och industrier inte kan ansluta i södra Sverige för att det är svårt att få garanterad effekt. Apropå effekt – vi har blivit av med väldigt mycket garanterad el som fanns där och när den behövdes i Sverige.

Fru talman! Jag tycker att det är intressant att höra Pågen nämnas som exempel. Jag var nere och träffade

Pågen och flera andra tunga industrier vid ett runda-bordssamtal om effektbristen i södra Sverige. Det gläder mig att Pågen nu ska bygga Europas största och modernaste bageri i Landskrona. Men när jag var hos Sydsvenska handelskammaren och träffade en rad vd:ar för elintensiv industri i Skåne var de tydliga. De vet vad orsaken är, och det är avsaknaden av garanterad el. Vi har jättemycket el vissa dagar, men det gör inte att till exempel kemiföretag eller bagerier som behöver el ofta jämnt fördelat över året kan ansluta.

Vi har inte lyckats lösa den ekvationen. Ingen i hela världen har lyckats lösa ekvationen att man kan flytta elproduktion inte bara några minuter i tiden utan i vissa fall till och med mellan månader och säsonger.

Det är ändå fascinerande att man står och klagar över att vi har ett system som är så tungt vindbaserat och sedan undrar: Varför har vi problem när det inte blåser? Vi har ett system som är solbaserat, och sedan undrar man: Varför har vi inte el när solen inte skiner?

Vi ska jobba med flexibilitet, energieffektivisering och lagring. Men de stora enheterna som vi här talar om går det inte fullt ut att kompensera för. En del av det går tillbaka till 90-talet.

De fyra elprisområden vi har i dag kommer från 2011. Vi blev anmälda efter att vi bland annat hade stängt ned Barsebäck. Vi hade då en prispåverkan på Danmark som EU ansåg inte var okej. Det är bakgrunden till de elprisområden vi har i dag.

När vi diskuterar detta i kammaren vill jag vara tydlig med att det man vill är att jämna ut elpriserna i Sverige. Det innebär att norra Sverige kommer att få mycket högre elpriser.

Jag tror att om vi kan göra fler åtgärder på kort sikt, mellanlång sikt och lång sikt – det handlar om att mer lagring, kraftvärme, gasturbiner och annat går in, och mer kärnkraft – då kan vi börja plana ut situationen något.

Sedan gjordes kommentaren om ”inte effekt”. Vi har lyckats pressa ned elpriset fyra år i rad. Det är de nästan 70 åtgärderna som vi har beslutat om som har gett effekt. Jag är långt ifrån nöjd eftersom priserna fortfarande är så volatila och generellt sett för höga.

Utan de åtgärderna hade man för en vanlig villa betalat 3 000–4 000 kronor mer. Det gjorde man i Niklas Karlssons Sverige. Man hade kanske betalat 28 kronor i dieselpris. Nu har vi tryckt ned det till 16 kronor. En stor del av det beror på politiska beslut. Nog gör det skillnad.

Jag vill tala om Tyskland i nästa inlägg. Jag får se om jag kommer dit, Joakim Sandell, men jag ska försöka.

Anf. 14 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Det bästa sättet för energiministern att visa att upprördheten inte är spelad är att leverera bättre resultat än vad man har lyckats med hittills. Man redovisar 70 åtgärder i Sveriges riksdag, men de har inte särskilt stor betydelse.

Vad energiministern inte talar om är de beslut man har fattat som har hindrat elproduktion i Sverige. Den

4 november fattade regeringen beslut om att 13 havsbaserade vindkraftsprojekt i Östersjön inte skulle få byggas. Det utsattes då för monumental kritik. Totalförsvarets forskningsinstitut menade att det finns brister i den svenska processen och att det finns lösningar som används i till exempel Storbritannien, Danmark och Polen men inte i Sverige.

Den tidigare försvarsministern Mikael Odenberg, som var försvarsminister i Reinfeldts regering och sedermera generaldirektör för Svenska kraftnät, kallade beslutet för närmast katastrofalt och tangerande till självskadebeteende. Man lägger en död hand över en hel industri i hela Östersjön samtidigt som andra grannländer planerar utbyggnaden av havsbaserad vindkraft.

Det går om man vill. Om man vill ser man till att få det att hända. Listan på förslag kan göras längre. Vill energiministern ha fler tips bistår jag gärna, antingen i riksdagens kammare eller över en kopp kaffe. Det kan energiministern få välja själv.

Vad vi inte har talat om i dag och som det finns anledning att återkomma till, något som också energiministern uttryckte önskemål om, är Tyskland. Det gäller inte minst det faktum att vi importerar tyska priser.

Men energiministern kan vara lugn. Hon kan sätta en bock i kalendern redan nu. Vi återkommer även i den frågan.

Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Först och främst: Vi spelar inte rysk roulett med svensk säkerhet. De 13 havsbaserade vindkraftsparkerna hade jag gärna haft möjlighet att säga ja till. Vi har vänt och vridit på detta i detalj med svensk försvarsmakt många gånger om.

Den typ av havsbaserade vindkraftsparker som man talar om i Polen, Danmark och verkligen inte minst i Storbritannien har inte direkt skottlinje till Ryssland, som just nu bedriver ett fullskaligt invasionskrig på europeisk mark.

Vi har uttömt allt. Vad lobbyister inom vindkraftsindustrin säger till den typen av väldigt tunga genomgångar från Försvarsmakten väger lätt.

Med det sagt gör vi enormt många åtgärder för att bana väg för vindkraft både till havs och på land, något som de rödgröna aldrig måktade med. Vi går vidare med Värdet av vinden, med flera goda idéer från den förra rödgröna regeringen.

Vi skapar incitament för kommunerna att i högre utsträckning säga ja. Vi ser nu över incitamenten generellt sett för den väderberoende kraftproduktionen. Det handlar om att ge incitament för att få ut mer effekt av all den el som kan produceras där.

Vi behöver ha den för att kunna pressa ned priserna. Men vi behöver också ha mer garanterad anslutningsbar el. Här tror jag att vi kan göra mycket tillsammans.

Tyskarna får nu en kristdemokratisk och socialdemokratisk regering, som det verkar. Jag har goda

förhoppningar om att vi därmed också löser ut många av de svåra frågor som Tyskland behöver lösa.

Jag tror att Joakim Sandell gör en mycket riktig läsning av att det kommer att vara stentufft att få Tyskland att införa elprisområden. Det vore rätt och riktigt, givet att de lagt ned 170 terawattimmar planerbar kraftproduktion de gångna åren. Vi kommer att fortsätta att göra vår röst hörd även med kristdemokrater i Tyskland.

Tack för interpellationen, Niklas Karlsson!

I detta anförande instämde Mats Sander (M).

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:523 om den industriella utvecklingen i Ludvika och Smedjebacken

Anf. 16 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Lars Isacson har frågat mig vilka konkreta åtgärder regeringen och jag avser att vidta för att möta den kraftiga industriella utvecklingen i Ludvika och Smedjebacken och om regeringen och jag är beredda att tillsätta en nationell samordnare för att säkerställa att näringslivets och samhällets behov i Ludvika och Smedjebacken samordnas på ett effektivt sätt.

Det svenska näringslivet ska ges förutsättningar att vara ledande i den nya industriella omställningen. Politikens uppgift är att bidra med ramar, förutsättningar och incitament för denna omställning.

Det som sker i Ludvika och Smedjebacken är mycket positivt och visar att Sverige är ett land som attraherar strategiska investeringar inom flera olika näringsgrenar och industrier. Investeringar i ren industri är centralt för landets långsiktiga konkurrenskraft.

Regeringen genomför många olika satsningar och åtgärder som har stor betydelse för industrins omställning på både kort och lång sikt. Vi genomför en lång rad åtgärder för att stärka Sveriges energiförsörjning på kort, medellång och längre sikt. Totalt handlar det om närmare 70 beslut och åtgärder.

Vi arbetar för att göra tillstandsprocesser enklare, mer förutsägbara och effektivare. Miljötillståndsutredningen lämnade i januari sitt betänkande som föreslår bland annat en större reform av miljöprövningen. Förslagen är ute på remiss fram till den 15 juni 2025.

Vi har också inrättat ett grönt accelerationskontor med två industri-samordnare som har de uppgifter som Lars Isacson efterfrågar, att säkerställa att näringslivets och samhällets behov samordnas på ett effektivt sätt på orter där industrin expanderar.

De gröna industriprojekten befinner sig i olika faser, med olika risker och potentiella flaskhalsar. Accelerationskontoret förser regeringen löpande med en uppdaterad bild av läget. Industrisamordnarnas uppgift är också att identifiera och omhänderta investerings- och etableringshinder.

Parallellt med industrisamordnarnas uppdrag fick Tillväxtverket i september 2024 i uppdrag att genomföra insatser för industrins konkurrenskraft och gröna omställning. Tillväxtverket har sedan 2023 ett liknande uppdrag med särskilt fokus på Norrbottens och Västerbottens län. Erfarenheter från det samordnande uppdraget i Norrbotten och Västerbotten är relevanta för hela landet och kommer tas till vara i detta uppdrag.

I regeringens Strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län finns en insats som handlar om att underlätta för kommuner att växa och bidra till regional utveckling. Det kan till exempel handla om hur kreditgaranti-modellen kan användas för att stötta samhällsutvecklande insatser för kommuner som har stora företagsetableringar eller företagsexpansioner.

Likaså har Tillväxtverket sedan 2022 i uppdrag att bistå regioner och kommuner vid varsel och omställning i näringslivet men också bistå vid större företagsetableringar och företagsexpansioner. Detta uppdrag har förlängts till 2027 och bygger upp en samlad kompetens som kommer vara till långsiktig nytta inom näringspolitiken.

Sammantaget finns goda förutsättningar för både Ludvika, Smedjebacken och andra kommuner att ta del av både nationella och regionala initiativ som pågår för att både möta industrins behov och samtidigt stärka de orter där etableringarna sker.

Anf. 17 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Tack till näringsministern för svaret!

I Ludvika och Smedjebacken har Hitachi nu en orderstock på 400 miljarder kronor – en tredjedel av statsbudgeten. Hitachi är också världsledande på kraftöverföring, vilket kanske kan vara en viktig del av lösningen i den förra interpellationsdebatten. Hitachi anställer för tredje året i rad tre personer om dagen. År 2024 anställde Hitachi Ludvika-Smedjebacken 1 576 personer. Nordic Iron Ore ska öppna gruvdrift i Ludvika kommun. Spendrups i Grängesberg investerar och bygger ut. Ovako i Smedjebacken har en fossilfri stålproduktion som är världsledande.

Det är många statsråd som vill komma till Ludvika och klippa band vid invigningar. Det är väldigt bra och uppskattat. Men vad gör regeringen och SD när näringslivet satsar och kommunen växer? Jo, man sticker. Det är vad kommunstyrelsens ordförande i Ludvika Leif Pettersson säger till Nya Ludvika Tidning: Staten kan inte bara dra härifrån.

Näringsministern hänvisar i sitt svar till det nyinrättade accelerationskontoret. Jag har själv mycket bra erfarenheter av att jobba med industrisamordnarna i accelerationskontoret. I morse bekräftade accelerationskontoret till Avesta Tidning att det finns ett avtal om elförsörjning mellan Google och Vattenfall Eldistribution.

Som en följd av detta har Google lämnat in en ansökan om marklov i Horndal i Avesta. Det tycker jag är mycket positivt. Det är bra att accelerationskontoret engagerar sig i detta, för det kan inte vara den enskilda

kommunens uppgift att samordna staten och dess myndigheter och bolag. Det kan inte vara ett enskilt kommunalråd eller en riksdagsledamot från regionen som ska jaga statsråd och statssekreterare för att få till ett möte med ett av världens största företag, som vill göra en mångmiljardinvestering, och ett av statens företag.

Men i Ludvika-Smedjebacken handlar det inte om nya etableringar. Här är det företag som har funnits i över 100 år, med olika namn. Här finns fabriker. Här finns detaljplanerad mark från kommunerna. När bolagen behöver bygga behandlas bygglovsansökningar snabbt och säkert av kommunerna.

I Ludvika-Smedjebacken är behovet av accelerationskontor och samordning av staten därför inte lika stort. Här behöver staten agera för att det som produceras och behövs på en världsmarknad ska kunna lämna södra Dalarna och lämna Sverige. Det behöver också byggas bostäder för tusentals nya medarbetare som får jobb.

Vi har här en av landets absolut starkaste industri-regioner. Företagen investerar miljardbelopp och skapar framtidens klimatsmarta jobb. Då kan man inte samtidigt låta staten dra sig tillbaka och stänga servicekontoret i Ludvika. Det går liksom inte ihop. Det är som att först applådera industrins utveckling och sedan dra undan mattan för människorna som ska leva och jobba på platsen.

Civilministern har i en debatt här sagt att Statens servicecenter har i uppdrag att se till att det ska finnas ett servicekontor i varje funktionell arbetsmarknadsregion. Ludvika och Smedjebacken är en egen arbetsmarknadsregion. Hitachi har medarbetare från 60 olika nationer och en fortsatt stor arbetskraftsinvandring. Det är inte rimligt att invånarna ska hänvisas till ett kontor i Borlänge fyra mil bort. Det är inte heller rimligt att staten slår igen kontor just där näringslivet som går som starkast.

Fru talman! Jag vill fråga näringsministern: Hur kan regeringen tala om att hela Sverige ska leva samtidigt som man avvecklar grundläggande statlig service i växande industriregioner?

Anf. 18 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Först och främst vill jag säga att Ludvika och Smedjebacken av lite olika anledningar har en särskild plats i mitt hjärta. Jag bjöd på en del av den informationen senast jag var på plats i Smedjebacken och Ludvika.

Det beror inte minst på att man är så lösningsorienterad och framåtdriven på dessa platser. Man visar återigen att det är företagen i Sverige som är det här landets jobbskapare. Jag tycker att jag har svarat ganska väl på frågan som ställs av Lars Isaksson i interpellationen. Nu ställs en ny fråga, om servicekontoren.

Fru talman! Servicekontoren är inte mitt ansvarsområde som statsråd, och det skulle bli olyckligt om jag gav mig in i detalj i detta. Med det sagt vill jag ändå bjuda på informationen att om jag hade fått lov att

bestämma själv hade det funnits väldigt många fler servicekontor i det här landet, snarare än färre. Men i en budget behöver man ge och ta och få ihop helheten. Jag står bakom den helhet som budgeten nu har blivit, även om jag inte tycker att det finns anledning att måla upp en bild av att det är bra att det försvinner servicekontor.

En del av bytesförhandlingarna i en sådan förhandling, fru talman, handlar om andra områden av helheten i budgeten. Det handlar bland annat om möjligheten till grönt accelerationskontor, som nu löser ut många av de knutar som andra åtgärder inte har kunnat lösa tidigare. Kanske går det att hitta fler kreativa lösningar för att kompensera för en del av ett försvunnet servicekontor också här, tillsammans med industrisamordnarna.

Om man zoomar ut lite grann ser man att det är ganska viktigt för ett företag som Hitachi, till exempel, och andra stora investeringar och satsningar att det finns infrastruktur som man kan lita på, både väg och järnväg. Därför är jag som näringsminister väldigt stolt över att vi i den budget som nu gäller i Sverige som helhet gör den största satsningen någonsin på infrastruktur. Vi vet att det har direkt bärighet på möjligheten för företag att investera framåt.

Om det ska kunna bli fler järnvägsavgångar, till exempel, med det som Hitachi säljer och ska skeppa ut ur Sverige från hamnarna behöver vi en kraftig prioritering av järnvägen. Det sker nu en kraftig ökning av ramen i nästa nationella plan. Den går upp med 27 procent. Vi gör en prioritering av robustare järnväg och färre störningar. Detta har aldrig skett tidigare i Sverige. Det finns nu förutsättningar att nolla vägunderhållsskulden, och det sköts till ytterligare 200 miljarder i infrastrukturpropositionen.

Detta sker utöver det som görs på energiområdet och med regelförenklingar. Vi banar väg för fler företag att kunna växa, och vi lättar på regelbördan i en väldigt tuff global konkurrens.

Därmed delar jag inte bilden att staten drar sig tillbaka. Snarare tar nu staten sitt fulla ansvar för sådant som bara staten kan ta ansvar för och som det inte är rimligt att kommunen gör. Dessutom gör nu staten ytterligare insatser för att stötta tillväxtorter vad gäller bostäder.

Anf. 19 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Tack till näringsministern för svaret!

Jag håller, kanske föga förvånande, inte med näringsministern när hon säger att staten inte har dragit sig tillbaka. Jag kommer att återkomma till detta.

Näringsministern lyfte att hon inte kan bestämma själv och att det är ge och ta i en budget. Det förstår jag verkligen. Men jag tycker att det är ett problem att statsråd inte bestämmer mer i Sverige. Civilministern, till exempel, säger att det är ett uppdrag till Statens servicecenter att det ska finnas servicekontor i varje funktionell arbetsmarknadsregion. Två veckor senare läggs servicecentrum ned i Ludvika och Smedjebacken, som är en av de mest expansiva regioner som vi har. Jag tycker att det är ett problem. Då är det svårt

att säga till kommunalrådet att signalen inte är att staten drar.

Näringsministern lyfte också upp att det handlar om en helhet och att jag tog upp saker som inte rör hennes ansvarsområde. Men sedan kom hon in på infrastruktur. Det tänkte även jag prata mer om, för det är svårt att prata industri utan att prata infrastruktur.

Statsrådet talar om den största satsningen någonsin på infrastrukturbudgeten. Det ligger dock i sakens natur att varje infrastrukturbudget är större än den tidigare. Under mina tolv år som kommunalråd var budgeten den största någonsin varje mandatperiod. Detta innebär dock inte att skolan fick mer i reella medel än de hade förra gången.

I Smedjebacken och Ludvika står vi inför ett industrigenombrott. Den gröna omställningen sker inte längre bara i Norrbotten och Västerbotten, utan det är samma sak i Bergslagen, och då måste staten hänga med. Det handlar inte bara om elektricitet till fabriken, utan det handlar om vägar, järnvägar och kollektivtrafik som fungerar. Det handlar om hur folk ska ta sig till jobbet. Det handlar om tåglinjer för pendling, gods-transporter, väg ut till hamn och framkomliga vägar. Annars blir tillväxten bara en vision på papper.

Regeringen, där näringsministern har en viktig roll, har nyligen gett Trafikverket i uppdrag att ta fram förslag till ny nationell plan. I uppdraget ingår att beakta behovet av ett robust transportsystem som kan möta utmaningar i snabbt växande industriregioner. Här måste Ludvika och Smedjebacken kvala in. Behovet är akut.

Mot den bakgrunden vill jag fråga näringsministern, som har ett samlat ansvar för att bejaka och underlätta för industrin: När kommer regeringens uppdrag till Trafikverket att konkret märkas i form av infrastruktursatsningar i Ludvika och Smedjebacken? Varför agerar man inte mer samlat när det är tydligt att industrin går före och staten halkar efter?

Anf. 20 Energi- och näringsminister EBBA
BUSCH (KD):

Fru talman! Visst tycker jag ibland att det är olyckligt att inte statsråden bestämmer mer när tydliga inriktningar sätts. Missförstå mig rätt: Jag tar ansvar för helheten, men jag tänker inte försöka sminka grisen. Det är tungt när servicekontor läggs ned. Jag hoppas att utvecklingen generellt ska kunna se annorlunda ut, och jag tycker att det händer mycket på många andra områden som är värda att lyfta fram.

Det finns många politiker genom tiderna som har kunnat säga att den här satsningen är den största någonsin. Men vilken effekt ger det? Jag uppskattar Lars Isacssons förståelse och ödmjukhet inför detta. Själv är jag medveten om att mycket av det som vi har gjort de gångna åren behöver utvärderas, inte bara utifrån tempo och hur mycket vi har gjort. Frågan måste också vara om vi lyckats nå ända fram till målet. Har man inte det kanske man kan konstatera att det var rätt steg på vägen men att man inte nådde hela vägen fram.

När det gäller infrastrukturfrågorna är det klart att när man går från runt 1 000 miljarder till 1 200 miljarder i infrastrukturmedel är det procentuellt sett en ökning långt över att man har plussat på lite jämfört med föregående år. Därmed tycker jag att det är relevant att verkligen framhålla att det är en historiskt stor infrastrukturproposition.

Jag kommer inte att kunna ge exakta svar vare sig när det gäller exakt dag eller månad. Det måste Andreas Carlson få svara för. Jag uppskattar förståelsen för att jag kan svara generellt och stå för helheten men inte för detaljerna. Därmed tycker jag att jag har svarat på det mest relevanta som rör infrastrukturen och det stora värdet av att vi inte vältrar över en nationell angelägenhet på en enskild kommun. Är det en nationell angelägenhet att hela infrastrukturstråket från ett av Dalarnas vitala organ ut till andra delar av Sverige? Vi har också haft en diskussion om en enskild kommuns lyftkran i en kommunalt ägd hamn. Ska den pulsådern plötsligt strypas av på grund av att man inte löser ut det? Det är inte rimligt, och det är också en anledning till att det gröna accelerationskontoret har kommit till.

Ett annat område som är helt avgörande för detta är kompetens, och kommunen lokalt gör väldigt mycket för att säkra kompetensen. Enskilda bolag gör också mycket tillsammans med kommunen för att säkerställa att unga utbildar till sådant som är relevant på arbetsmarknaden.

Från regeringens sida bygger vi kraftigt ut civilingenjörsutbildningarna liksom medlen till utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och den yrkesinriktade utbildningen inom komvux. Det är några exempel på sådant som vi har prioriterat. Vi har även presenterat en STEM-strategi för ökade kunskaper just inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik.

Det finns också flera andra åtgärder som en enskild kommun inte kan genomföra men som staten kan göra. Det handlar om skattelättnader för utländska experter och forskare, till exempel expertskatten som vi har utvidgat från fem till sju år. Migrationsverket ska främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring, och där har vi kraftigt fått ned svarstiden. Målet är att alla ska få svar inom 30 dagar. Vi gör också en särskild satsning inom ramen för Business Sweden och Svenska institutet för att locka utländska talanger.

Allt detta har växlats upp. Här kliver staten fram för att stötta tillsammans med det kommunala, och det ska vi fortsätta att göra.

Anf. 21 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret!

Även jag tycker att staten ska gå in och göra det här tillsammans med kommunerna, men jag tycker också att det finns en hel del mer att göra. Infrastrukturatsningarna måste märkas. Hitachi kan leverera 52 av de absolut största transformatorerna per år. Det är för att man har fått ett tågläge i veckan, natten mellan lördag och söndag. De ville ha två tåglägen efter varandra så

att de kan exportera 104 transformatorer. Men det fick de inte. Det finns alltså en del att bygga på.

Det här är en av Sveriges mest expansiva arbetsmarknadsregioner, och det kan inte finnas något roligare uppdrag än att vara kommunalråd i Ludvika eller Smedjebacken. Statsråden borde stå i kö för att åka dit och berätta att vilka satsningar deras respektive departement ska göra för att möta näringslivet.

Tyvärr är det inte första gången jag står i den här talarstolen och pratar om Ludvika och Smedjebacken. Jag har pratat om dammutrivningar, till exempel i Fredriksberg, som hotar att göra stora delar av kommunen till sumpmark. Jag har protesterat mot neddragningar i kollektivtrafiken, och jag har varnat för vad det innebär att stänga servicekontor. Detta kommer jag såklart att fortsätta med.

När näringslivet satsar i mångmiljardklassen i en region ska staten inte ducka. Det måste finnas infrastruktur, utbildning, bostäder och samhällsservice – sådant som gör omställningen möjlig. Jag tycker inte att det duger att varje statsråd pekar åt ett annat håll.

Näringsministern och vice statsministern Ebba Busch har det också så förspänt att de ministrar som har de roliga portföljer som näringslivet och kommunerna efterfrågar är hennes partikamrater. Här behövs acceleration, kanske inte i form av ett accelerationskontor i Ludvika och Smedjebacken men mer konkreta beslut från regeringen och ansvariga kristdemokratiska ministrar.

Fru talman! Regeringen behöver kliva fram och visa samma handlingskraft som företagen och kommunerna i Ludvika och Smedjebacken. Tack till statsrådet för debatten!

Anf. 22 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Stort tack till Lars Isacsson, som enträget lyfter dessa frågor!

Det är inte så ofta jag kan säga det här i kammaren, men jag skulle vilja säga att vi ligger väldigt nära varandra i synen på den enorma potential som finns med det goda arbete som redan sker, där det lokala näringslivet och staten går hand i hand. Entreprenörsandan och investeringskraften ger framtidstro och framtidshopp, men det behöver hänga ihop.

För mig har det varit så tydligt alla gånger jag har varit på plats i Ludvika och Smedjebacken att här har vi styrkan i Sverige. Det handlar om kombinationen av hårt arbete och nyfikenhet och att övervinna svåra problem och ge både ekonomisk tillväxt och förutsättningar för en bättre välfärd. Det är min mycket bestämnda uppfattning att när tunga etableringar sker, oavsett om de har funnits där länge och nu skiftar inriktning, om de ökar eller om det handlar om helt nya etableringar, kan man inte säga att detta enbart är upp till den enskilda kommunen.

Det är därför jag menar att regeringen tar ett bredare ansvar, vilket jag är stolt över. Vi lägger fram den största forsknings- och innovationspropositionen någonsin för att bana väg för mer innovationskraft. Jag

har tryckt på för den största infrastrukturpropositionen någonsin för både väg och järnväg. Jag vet att infrastrukturministern är väl medveten om Hitachis önskemål framåt vad gäller just järnvägen.

Jag har betonat allt det regeringen gör på kompetensförsörjningsområdet. Det handlar om både att få hit utländsk kompetens och att bana väg för rätt kompetens inom landet – oavsett om det gäller omställning eller våra unga som tar studenten om några år. Jag har tryckt på det vi gör för energin i form av robust elsäkerhet, robust energisystem, mer garanterad el överallt i landet och regelförenklningar. Jag ser fram emot att samarbeta vidare kring detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:521 om bättre samexistens med varg

Anf. 23 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Rebecka Le Moine har frågat mig vad jag avser att göra för att jobba mot den illegala jakten på bland annat varg, för en bättre samexistens med rovdjuren i Sverige och för att vargen ska ha en gynnsam bevarandestatus samt vilka länder jag menar att vi ska bygga upp ett samarbete med vad gäller vargen, hur jag vill jobba med förebyggande åtgärder och hur jag ser på full ersättning för dem som drabbas av angrepp.

Fru talman! Regeringen arbetar för en bättre samexistens med rovdjuren i Sverige genom en rovdjurspolitik som är en balans mellan sociala, ekonomiska och ekologiska intressen. Målet är att upprätthålla en hållbar rovdjurspolitik som tar hänsyn till både de ekologiska behoven och de sociala konsekvenserna för människor som lever i områden där rovdjur är närvarande. En översyn av jaktlagstiftningen har initierats för att modernisera och förbättra reglerna inom jaktområdet. Sverige ska ha en vargstam med gynnsam bevarandestatus men med ett lägre antal vargar än i dag. För att uppnå detta sker bland annat ett nära samarbete med ansvariga myndigheter i våra grannländer Finland och Norge.

Sverige är ett av de länder som redan använder flera tillgängliga verktyg, till exempel jakt och preventiva åtgärder, för att förvalta vargen och motverka de negativa effekterna av rovdjur. Vi kommer att fortsätta med det. För att ytterligare stödja lantbrukare som drabbas av skador orsakade av rovdjur har regeringen förstärkt viltskadeanslaget med 15 miljoner kronor per år från och med 2023. Detta innebär mer medel till skadeförebyggande åtgärder och ersättning för uppkomna skador. Allt stöd för rovdjursavvisande stängsel hantearas inom viltskadeanslaget, vilket förenklar ansökningsprocessen för lantbrukare. Totalt uppgår anslaget nu till 67,8 miljoner kronor per år, vilket stärker arbetet för en bättre samexistens mellan människor och rovdjur.

Anf. 24 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jag har alltså ställt en hel del frågor som rör vargförvaltning. Men trots att man har haft lång tid på sig att svara fick vi inte höra någonting om den illegala jakten. Det nämns inte heller särskilt mycket om samexistens, utan det som nämns är satsningar man har gjort i budgeten. De är förvisso bra, men det behövs mycket mer.

De förslag som regeringen har presenterat är väldigt inriktade på att vargen ska minska i antal i Sverige. Det har varit med sedan landsbygdsministerns valkampanj, som hade en konsekvent linje i det här. Man har också varit väldigt transparent, får jag medge. Men jag skulle säga att allting bygger på en sifferfixering. Låt säga att vi halverar Sveriges vargstam. Det finns många problem med det. Men vallöftena som landsbygdsministern har gett jägarkåren och dem som har en negativ attityd mot vargar på landsbygden löser inte problemen.

Om man skulle anta att vi får en så liten population som 170 vargar minskar utrymmet för både licensjakt och skyddsjakt. Marginalerna kommer att bli så små att det blir svårare för dem som faktiskt behöver att få skyddsjakt beviljad. Det torde alltså missgynna dem som är i behov av skyddsjakt.

Vi i Miljöpartiet är kritiska till licensjakt, men vi kan gå med på skyddsjakt när vargar har ett eskalerande beteende eller kontinuerligt eller flera gånger ger sig på kreatur eller attackerar får. Men marginalen för skyddsjakt kommer att minska med regeringens förslag.

Ett annat problem är kostnaderna. Ska man ha bara 170 vargar i Sverige kommer förvaltningen att bli mycket dyrare. Man måste då från myndighetshåll ha individanpassad vargförvaltning och extremt bra koll innan någon skyddsjakt – eller licensjakt, för den delen – kan tillåtas.

Jag vet inte om landsbygdsministern har gjort någon kostnadsberäkning och skulle gärna vilja få svar på det. Frågan är om det är värt det. Antagligen kommer kostnaden att öka så pass mycket att den överskrider de kostnader som man kan säga ligger på vargens minuskonto i form av ersättning till fårägare med mera. Individanpassad förvaltning av 170 vargar kommer att bli dyrt. Det kommer inte att lösa de konflikter som finns. Det kommer att minska möjligheterna till skyddsjakt. Det kommer absolut att försvåra hela problematiken kring genetiken.

Fru talman! I Sverige baserar sig vargpopulationen på endast tre individer, som dessutom var släkt. Vi har alltså en extrem problematik med inavel. Den genetiska basen är så snäv att inavelsnivån i genomsnitt är lika hög som när helsyskon parar sig. Det kommer inte heller att lösas utan bara förvärras om man ska minska populationen till 170 vargar. Jag skulle vilja veta om landsbygdsministern över huvud taget har tänkt på genetiken. Är man villig att förflytta vargar? Är man villig att importera vargar? Hur tänker man kring genetiken?

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag får börja med att berömma landsbygdsministern. I det här interpellationssvaret gjorde landsbygdsministern någonting som inte alla statsråd gör, nämligen gick igenom de frågor som ska besvaras. Jag tycker att det är föredömligt och något för många andra statsråd att ta efter.

Sedan blev jag lite mindre glad. Jag vet att när landsbygdsministern är ute och träffar boende, företagare och djurägare på landsbygden har han en lite mer offensiv och produktiv ton än i det här svaret. Det, fru talman, var tyvärr något defensivt och oroande.

Bakgrunden är att vargen är ett stort problem. Vargen gör stor skada. Vargen är en stor kostnad för samhället. Vargen är ett hot mot den biologiska mångfalden. Givet detta, och givet landsbygdsministerns löften om att antalet vargar ska minska, skulle vi inför nästa års licensjakt behöva åtminstone en tredubbling av avskjutningen. Svaret från landsbygdsministern andas ingenting av en insikt om detta i dag. Men vi är ju bara i början av året, och jag ser fram emot de beslut som så småningom ska komma.

Jag hoppas verkligen att landsbygdsministern inte gör landsbygdsbefolkningen besviken. Vi är många som har ögonen på hur landsbygdsministern agerar och om han verkligen gör allvar av de löften han åker runt i Sverige och ställer ut till oroade landsbygdsbor, djurägare och företagare.

Anf. 26 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det var befriande att höra Patrik Björck hylla regeringen. Det var väldigt bra. Jag förstår hur frustrerad han måste ha varit under de åtta år då Socialdemokraterna styrde Sverige och vargstammen ökade dag för dag. Så blir det ju när Socialdemokraterna samarbetar med Miljöpartiet och Miljöpartiet får styra.

Fru talman! Jag är från Gävleborg. Gävleborg hör till dem med högst rovdjurstryck i landet. Jag har mött frustrerade fårbönder, andra djurägare och lantbrukare. Jag har mött bonden i Kilafors som natt efter natt filmar vargen på sin mark. Tyvärr funkar inte skyddsjakten i den utsträckning som vi skulle önska. Om den funkade bra, det vill säga att länsstyrelsen snabbt skjuter bort varg när den finns på bondens gård, skulle vi inte ha det här problemet. Jag tror att länsstyrelserna helt enkelt får steppa upp.

Jag är glad, stolt och nöjd över att vi nu har en landsbygdsminister som kommer att minska rovdjurstrycket i Sverige. Det är oerhört bra, för det är helt orimligt att tre län – Värmland, Dalarna och Gävleborg – har fått bära i princip hela vargstammen med alla de konsekvenser det inneburit för djurägarna. Riksdagen har fattat ett väldigt bra beslut, nämligen att vi ska ha 170 vargar i Sverige. Det är detta beslut som nu ska förverkligas.

När Miljöpartiet satt i regeringen var det tyvärr nog så enkelt att Socialdemokraterna offrade landsbygden. Man tyckte väl inte att frågan var tillräckligt mycket värd, och någon fråga skulle väl Miljöpartiet få

bestämma över. Då offrade man landsbygden, med alla de konsekvenser det innebar för fårbönder, lantbrukare och jägare. Jag träffade en jägare som hade fått sin livskamrat uppäten av en varg. Det skedde för att den gamla regeringen inte tog frågan på allvar.

Den gamla regeringen tillät att vargtrycket fick öka drastiskt. Om man inte hade tillåtit vargstammen att växa så snabbt hade vi inte haft några konflikter. När vi har en acceptabel nivå på rovdjursstammarna blir det inga konflikter.

Precis som Patrik Björck tycker jag att landsbygdsministern gav ett välbalanserat svar på interpellationen när han sa att vi ska ha en balans mellan sociala, ekonomiska och ekologiska intressen. Jag träffade en gång en barnfamilj från Lingbo, och jag kommer ihåg att de sa ungefär så här: Varför är våra barn i Lingbo mindre värda än när det dyker upp en varg i Nacka? När vargen dök upp i Nacka sköt man den inom 24 timmar, men när vargen sprang på gården i Lingbo och hotade barnfamiljer hände i princip ingenting. Så småningom blev det dock skyddsjakt.

Jag är som sagt stolt, nöjd och glad över att landsbygdsministern och regeringen tar de här frågorna på stort allvar och ser till att vi minskar vargstammen så att vi kan leva i samexistens.

Anf. 27 CRISTER CARLSSON (M):

Fru talman! Jag är jätteglad över att regeringen tagit tag i frågan om en bättre samexistens med rovdjuren i Sverige. Sverige ska ha gynnsam bevarandestatus för varg men absolut med ett lägre antal än i dag.

Jag bor i Dalarna, och där är frågan väldigt infekterad. Problematiken har varit stor. Låt mig ge ett exempel på vad frågan handlar om. Om en jägare ser en skabbräv avlivas den rakt av för att den ska slippa lida. Men om man till exempel avlivar en trafikskadad varg riskerar man åtal, så det törs man inte göra.

Ett stort problem när det gäller samexistens med varg sker när en jägare är ute och jagar och får sin hund uppäten, som ledamoten Beckman sa alldeles nyss. Vi måste hålla fast vid ungefär 170 vargar, som vi ju trodde att man hade fattat beslut om tidigare.

Anf. 28 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Vad vi nyss såg i riksdagens talarstol sätter fingret på varför det har hänt så lite inom svensk vargförvaltning. Jag är helt övertygad om att Socialdemokraterna har haft ambitionen att följa riksdagens beslut, men man har satt regeringsmakten före och inte hanterat det faktum att Miljöpartiet har velat något helt annat.

Jag kan lova Patrik Björck, fru talman, att det regeringen har sagt ska vi också se till att genomföra. Vi behöver kraftigt minska vargstammen i Sverige för att vi ska få en bättre samexistens mellan rovdjur och människor. Det är därför vi har drivit på för en förändring av Bernkonventionen, och därför välkomnar jag också att kommissionen nu har lagt fram ett förslag om att ändra art- och habitatdirektivet. Vi har flera gånger

också gett Naturvårdsverket förnyade uppdrag om att reda ut hur vi ska hantera en situation med betydligt färre vargar i Sverige. Detta analyserar vi just nu.

Vi har också nyligen gett ett uppdrag om att man i stället för att sätta ett fixt antal vargar för de olika rovdjursregionerna ska prata om procentsatser så att detta i sig inte blir ett hinder för att förverkliga en utökad jakt framöver när vi har fått ett nytt referensvärde på plats. Det händer alltså saker.

Fru talman! Jag finner det samtidigt intressant att Miljöpartiet, som påstår sig vara engagerat i frågan om samexistens mellan människor och rovdjur, fortfarande inte vill ta hänsyn till det faktum att antalet vargar har ökat kraftigt de två senaste decennierna. Om man i Miljöpartiet på allvar värnar en verklig samexistens undrar jag hur man kan bortse från de negativa effekter som en för stor population av varg innebär för landsbygdsbefolkningen.

En studie från SLU visar att licensjakt hänger samman med minskad tjuvjakt. Men missförstå mig inte! Jag tycker oerhört illa om tjuvjakt. Det ska inte förekomma utan ska beivras så långt det går. Men ni i Miljöpartiet vill stoppa licensjakten. Hur tror ni att det kommer att påverka tjuvjaktssituationen? Hur kommer folk på landsbygden att hantera det här?

Fru talman! Miljöpartiet pratar också om att arbeta preventivt. Men det som föreslås är att vi ska agera reaktivt, det vill säga sätta en prislapp på förlorade djur i stället för att förhindra att angreppen sker från första början. Full ersättning till lantbrukare är ett nödvändigt stöd, fru talman, men vi ska inte vara naiva och tro att det löser hela problemet. Vi får inte glömma att för en lantbrukare handlar det om mer än en peng för ett får eller en ko. Det handlar om deras livsverk, vardag och trygghet. Det handlar om deras rädsla för att gå ut i en hage och mötas av att livsverket är borta, dött eller bortsprunget. Det finns inga pengar i världen som löser det.

Anf. 29 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jag tror att det är tydligt för alla som tar del av debatten var de olika partierna står. I Miljöpartiet är vi väldigt måna om att ta in fakta där sådana finns. Här talas en hel del om landsbygden. Som det hittills har låtit i debatten vill man på landsbygden få bort vargen, men så är inte riktigt fallet.

Det har gjorts en opinionsundersökning om landsbygdsbors attityder till stora rovdjur. Den genomfördes i tio EU-länder i november 2023. Jag ska läsa upp lite siffror därifrån. Det är 78 procent som håller med om att stora rovdjur har rätt att existera inom EU och 6 procent som inte håller med. Vidare anser 67 procent att stora rovdjur fortsatt ska ha ett strikt skydd medan 9 procent inte håller med. Det finns ett starkt stöd för strikt skydd av stora rovdjur, för förebyggande åtgärder och för skyddsjakt enbart som nödlösning.

Det är också intressant, fru talman, att endast 16 procent känner sig representerade av jägarorganisationer och 18 procent av lantbruksorganisationer. Man kan fråga sig varför landsbygdsministern inte lyssnar

till landsbygdsborna, när det finns svart på vitt vad de faktiskt tycker och vill i denna fråga.

Det finns också studier från SLU som visar att det i Sverige är fler som vill bo i närhet av varg än det är som inte vill det. Den rädsla för varg som pumpas upp är kanske överrepresenterad här i riksdagen. Jag skulle säga att det är ganska irrationellt att vara rädd för att bli dödad av varg i Sverige. Ingen har dödats av en varg på mer än hundra år. Vi har inte den problematiken i Sverige. Det ideologiska varghatet, som är den bakomliggande faktorn, har helt enkelt inte sin grund i vetenskap och bidrar heller inte särskilt mycket till att lösa problem.

Den illegala jakten nämndes av landsbygdsministern, och jag är glad över att man tar avstånd från den. Men frågan är: Var är då pengarna? Det handlar om ett brott som är oerhört svårt att utreda. Brå, Brottsförebyggande rådet, konstaterade redan 2007 att antalet fällande domar på detta område är extremt lågt jämfört med hur många djur som jagas illegalt.

Fru talman! Det finns uppskattningar som säger att det vanligaste sättet för en varg att dö på i Sverige är illegal jakt. Här skulle man kunna börja med att inte underblåsa och förstora den obefogade rädslan för att ha varg i närheten och jobba med en mer konstruktiv ton – informera om att vargen inte kastar sig över någon utan tvärtom är väldigt skygg gentemot människor. Jag undrar helt enkelt varför man inte vill lyssna på landsbygdsborna när detta är så pass tydligt både i Sverige och inom EU-samarbetet.

Jag undrar också vad som hände med min fråga om genetiken, och jag tror, fru talman, att jag vet svaret. Det finns inte någon studie som ger fog för att man kan minska antalet vargar i det extremt utsatta läge som vargen befinner sig i just nu. Det går inte att minska till 170 vargar och samtidigt uppnå gynnsam bevarandestatus.

Ska landsbygdsministern vara ärlig bör han också vara tydlig med att man nu väljer att politiskt fasa ut vargen från Sverige. Jag tror säkert att det skulle kunna vinna lite applåder här i kammaren, men var i så fall vänligen tydlig gentemot svenska folket och landsbygdsborna, som hellre vill ha kvar vargen i Sverige.

Anf. 30 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag vill vara väldigt tydlig på en punkt: Jag har inte berömt regeringen i den här debatten. Det skulle vara väldigt sorgligt om någon som lyssnar på den här debatten fick för sig det. Jag gav specifikt beröm för statsrådets inledning i och med att statsrådet tog ansvar för att faktiskt räkna upp de frågor som interpellanten ställt till honom. Många av statsrådets kollegor missar det. Detta berömde jag – jag berömde inte regeringen. Jag vill vara väldigt tydlig med det.

Jag tyckte inte att svaret var balanserat. Det vill jag också vara väldigt tydlig med. Jag kände inte riktigt igen svaret med tanke på det jag hör landsbygdsministern säga när han möter landsbygdsbor, företagare och djurägare ute i landet. Då brukar landsbygdsministern vara mycket tydligare.

Men, fru talman, landsbygdsministern bättrade sig i sitt andra svar och lovade nu en tredubbling av licensjakten till nästa år. Det tackar jag för, och det ska jag bevaka.

Anf. 31 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag har respekt för att Miljöpartiet är ett extremt storstadsparti. Jag misstänker att ni när ni vill se något grönt går på Skansen och tänker att det är mysigt där.

Jag är helt övertygad om att det inte finns en enda miljöpartist som har varit hos Kjell i Vallsta och pratat med honom om hur frustrerad han är över de återkommande rovdjursattackerna på hans får. Det är hans levebröd som hotas när vargstammen tillåts bli för stor.

Det är samma sak för Irene i Kilafors; det är också hennes levebröd. Hon och hennes man är lantbrukare och jordbrukare. Det var deras inkomst som Socialdemokraterna sålde bort under åtta år när man lät rovdjursstammen växa som den gjorde. Det är beklagligt att Socialdemokraterna offrade landsbygden för att man tyckte att makten var viktigare än en draglig tillvaro där.

Jag satt i miljö- och jordbruksutskottet när vi tog fram den rovdjursproposition som sedan antogs av Sveriges riksdag. Där gjorde man väldigt noggranna analyser av vilken nivå på rovdjursstammen som Sverige skulle klara av. Problemet var sedan att Socialdemokraterna inte följde riksdagens beslut. Det var en olycka, och det har drabbat väldigt många människor ute på landsbygden: barnfamiljer i Lingbo som återkommande haft varg på sina gårdar, Kjell i Vallsta, Irene i Kilafors och alla de jägare som har fått sina livskamrater uppätta av rovdjuren.

Det är alltså självklart så att hela Sverige tjänar på den politik som regeringen nu för. Inte minst de som värnar rovdjuren borde förstå att om vi har en lagom nivå när det gäller rovdjuren kommer det inte att vara något problem. Det är detta, balansen, det handlar om i den politik som regeringen numera för.

Anf. 32 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Patrik Björck är mycket skicklig på att lägga ord i min och andras munnar. Det jag lovade var att vi ska fullfölja det vi har lovat: att minska vargstammen. Jag har inte sagt någonting explicit om nivån på licensjakten, för detta kommer självklart att hanteras genom rätt process. Men det jag försökte leda i bevis var att vi ska göra det vi har föresatt oss.

Jag undrar om Miljöpartiet verkligen har förstått vilka konsekvenser en vargstam på över 500 individer – vi har hört högre siffror också – skulle få för människor som bor och lever på landsbygden och har sin försörjning och utkomst därifrån, inte sällan med djurhållning i fokus. Om vi ska prata om samexistens, hur kan vi då resonera med företrädare för en politik som riskerar att helt överge de människor som faktiskt måste leva med konsekvenserna? För mig är det obegripligt.

På tal om rädsla stämmer det att det var väldigt länge sedan en människa bragtes om livet av en varg – i alla fall en varg som lever fritt i skogen. Jag har heller aldrig sagt eller dragit upp som argument att så skulle ha skett. Jag tror dock att de flesta kan förstå och sätta sig in i den oro som ett vilt djur, ett rovdjur, kan väcka och i hur det skulle kännas att släppa ut sina barn på den gårdsplan där en vargfamilj gick förbi dagen innan. Jag skulle inte släppa ut mina barn till en hund som jag inte känner – för att det är ett djur. Det kan hända saker, och jag vill ha koll. Men när jag har lyft den oron tidigare har den från bland annat Miljöpartiets sida viftats bort som totalt irrelevant. Det är att ignorera människors oro, och det tror jag i sig är en stor fara för en politiker. Jag tror att det ligger en stor fara i att inte ta människors oro på allvar, för den är genuin.

Samma sak gäller oron hos människor som har får och lever av animalieproduktion. Fårbönder är i och för sig ett utdöende släkte, vilket jag tycker är hemskt att se i ett land med fantastiska möjligheter för att hålla får. När konsumtionen nu ökar importerar vi hellre lammkött från andra sidan jordklotet, och det är något som jag väldigt gärna skulle vilja se till att vi ändrar på.

Jag fick också av ledamoten en fråga rörande genetik. Det är just detta som vi har gett i uppdrag till Naturvårdsverket, vår expertmyndighet. Vi har fått återkoppling i flera omgångar, och nu håller vi på att analysera det senaste – just hur vi ska hantera lägre nivåer, vad som krävs, vilka steg vi behöver ta och i vilken takt vi kan minska vargstammen. Det är ett oerhört grannliga arbete som måste ske för att vi ska kunna minska vargstammen. Men ambitionen och regeringens mål är mycket tydliga: Vi ska ha gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige, men stammen behöver vara betydligt mindre än den är i dag.

Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att gratulera ledamoten Beckman för att han har genomfört två besök och träffat sina kärnväljare. Jag tror att det är mycket värdefullt. Däremot har han helt fel om Miljöpartiet. Jag tror att Lars Beckman har sett få personer som är så mycket från landet som ledamoten själv. Jag har vuxit upp i Smålands skogar i en by bestående av tre hus, sades det, men vi såg bara två. Jag har mycket kontakt med landsbygden. För landsbygden slår mitt hjärta som hårdast. Därför blir jag också bedrövad och ledsen över att man väljer att inte lyssna på landsbygdens röster när de kommer till uttryck och när man frågar.

Självklart ska vi försöka hitta lösningar. Det som landsbygdsministern säger är att det är en stor fara att överdriva och säga att en upplevd rädsla inte finns. Jag håller med om det. Men vi, samtliga ledamöter i den här kammaren, har också ett ansvar att inte överdriva problematiken. Om det finns lösningar, möjlighet att ge ersättning och möjlighet att informera tycker jag att vi ska ta det ansvaret.

Också vad gäller den illegala jakten måste mer göras, och det måste komma öronmärkta pengar.

Jag skulle i den här debatten vilja påpeka att hela den svenska vargförvaltningen i dag, med de referensnivåer som man drömmer om, bygger på ett aktivt arbete tillsammans med Ryssland. Detta har fått kritik i Tapioladomen. Där har man slagit fast att EU:s art- och habitatdirektiv gäller inom EU. Vi kan inte räkna med en population som sträcker sig till Ryssland.

Jag tycker att det är problematiskt att regeringen, med stöd från riksdagen, räknar med att kunna luta sig mot en ganska problematisk samarbetspartner i detta läge, nämligen Ryssland. Jag tycker att vi ska kunna stå på egna ben och uppnå en gynnsam bevarandestatus värd namnet baserad på fakta.

Anf. 34 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! För drygt två år sedan, precis när den här regeringen hade tillträtt, skedde en omröstning i EU om huruvida man skulle verka för en förändring av Bernkonventionen. Då var det Sverige och Finland som var för det. Men i den senaste omröstningen var det, som man räknar i EU-sammanhang, mer än motsvarande 86 procent av EU:s befolkning som stod bakom en förändring av Bernkonventionen. Detta är också en aspekt att ha med sig när man pratar om stöd för olika inriktningar.

Jag är helt trygg i att det finns stöd för att genomföra den politik som Sveriges riksdag, Europaparlamentet, ministerrådet och EU:s befolkning står bakom. Jag vet inte hur många gånger Sveriges riksdag har tillkännagivit för regeringen – en regering som då bestod av socialdemokrater och miljöpartister – att det var dags att minska vargstammen. Det är detta vi nu agerar på, och det är på tiden.

Jag vill återigen komma tillbaka till att detta måste handla om mer än ekonomi. Det rör människors trygghet och deras möjlighet att skydda sina tamdjur från rovdjursangrepp. För många är det också en fråga om att kunna fortsätta leva och verka på landsbygden. Därför behöver vargstammen vara betydligt mindre än i dag.

Vår målsättning är att minska antalet vargar för att förbättra situationen för dem som påverkas negativt. Det är att på riktigt ta ansvar för samexistens. (Applåder)

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:522 om troféjakt på lodjur

Anf. 35 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Rebecka Le Moine har frågat mig vad jag avser att göra för att minska jakt på hotade arter, vad jag tänker göra för att lodjuret ska stärkas som population och hur jag vill se till att vi i Sverige inte bedriver jakt enbart på grund av viljan att ha en trofé av ett hotat djur.

Fru talman! Lodjuret är en strikt skyddad art enligt EU:s art- och habitatdirektiv, vilket bland annat innebär att medlemsstaterna måste säkerställa att eventuell jakt på arten inte gör det svårare att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Licensjakt på lodjur, som sker under strikt reglerade former i Sverige, är enligt regeringens bedömning förenlig med direktivet och är ett verktyg för en ansvarsfull och hållbar viltförvaltning.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att se över jaktlagstiftningen. Syftet är att skapa en modern och systematisk lagstiftning och att förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler. Utredaren ska bland annat föreslå både en ny jaktlag och en ny jaktförordning och förbättra genomförandet av EU:s regelverk samt ta ställning till behovet av ändringar i den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen.

För att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjurspopulationen följs utvecklingen noggrant, och beslut om licensjakt fattas utifrån vetenskapliga rekommendationer. Den svenska lodjursstammen har gynnsam bevarandestatus. Det innebär att det finns möjlighet till skyddsjakt och viss licensjakt för att reglera antalet lodjur och förebygga skador på tamdjur och renar. Jakträttshavaren får behålla skinnet förutsatt att alla krav för jakten, inklusive rapportering och besiktning, är uppfyllda.

Anf. 36 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jakten på lo har precis avslutats. Det här är den så kallade licensjakten. Precis som landsbygdsministern nämner är lodjur en art som enligt EU:s art- och habitatdirektiv ska vara strikt skyddad. Ändå tillåter man en licensjakt. Jakten pågår också under en för arten väldigt känslig period, nämligen under dess parningsperiod. Det strider också mot EU:s art- och habitatdirektiv.

Det är också en jakt som är väldigt populär. Det beskrivs som från landsbygdsministern som en strikt reglerad jakt. Jag skulle väldigt gärna vilja att landsbygdsministern kunde tydliggöra för dem som tar del av debatten vad landsbygdsministern menar och lägger in i de orden: Vad är en strikt reglerad jakt?

Det är 84 lodjur som har dödats, och detta är det tredje året i rad som dräktiga lodjur med foster i magen skjuts. Samtidigt talar vi om Sveriges kanske mest älskade djur. Det är så populärt att 97 procent av svenskarna uppskattar att vi har lodjur i Sverige. Det är en väldigt stark siffra som också talar sitt tydliga språk.

Samtidigt gör lodjuret marginell skada, om man talar i sådana termer, särskilt i mellersta och södra Sverige. Ändå är den mesta jakten förlagd just till södra och mellersta Sverige.

Frågan är: Varför har vi då denna jakt, som så många tycker är helt obefogad och rent av vidrig? Det handlar helt enkelt om det som också landsbygdsministern nämner, nämligen att man får lov att ta vara på skinnet och kraniet om man fyller i en blankett. Det kallar jag inte för strikt på något sätt. Man bara fyller i en blankett och ber Statens veterinärmedicinska anstalt om att få tillbaka ett rengjort och tvättat kranium att

sätta på hyllan hemma. Detta är alltså den drivkraft som ligger bakom. Det brukar inte vara populärt att man beviljar jakt för något som till slut ska bli en prydnad. Det är precis det som händer. Därför finns Cites, en konvention som är till för att reglera att man inte handlar med djurdelar från hotade arter. Även där finns lodjuret listat.

Ändå är det så, fru talman, att man som intresserad troféjägare kan komma till Sverige och skjuta ett djur av en fridlyst och hotad art i Sverige, flå det och ta med sig kraniet till sitt hemland. Det är ett uppenbart kryphål som finns och som utnyttjas.

Då är min första fråga, som jag väldigt gärna vill veta landsbygdsministerns syn på: Hur tänker regeringen agera för att man inte ska kunna ta vara på de här kroppsdelarna – för att förhindra att det blir själva drivkraften?

Som sagt: Jakt på lo i norra Sverige är en debatt. Men det är i mellersta och södra Sverige, där det är marginell skada för fårägare bland annat, som de flesta lodjur har skjutits, som man då har beviljat jakt på. Vad tänker man att göra för att minska själva drivkraften, som stavas: troféjakt på lo?

Anf. 37 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag vänder mig ganska starkt emot att man hävdar att drivkraften för den av staten beslutade licensjakten på lodjur skulle handla om huruvida man som jägare väljer att ta vara på skinnet eller inte. Det är inte så jag känner den svenska jägarkåren, och jag tycker att man ska behandla den svenska jägarkåren med mer respekt än så.

Jägarna verkställer det som länsstyrelsen, staten, beslutar. Vi ser inget konstigt med att man då också får behålla skinnet om man så önskar. Jag tror att det ligger ganska mycket i linje med hur många jägare resonerar. Man vill ta vara på så mycket som möjligt av det byte man fäller – endera för livsmedel eller för andra ändamål.

Självklart ska vi uppfylla våra åtaganden enligt EU-lagstiftningen. Men, som sagt, vi tänker inte acceptera en förvaltning som försvårar för människor att bo och verka på landsbygden. Landsbygdsnäringarna är viktiga. De måste också kunna leva sida vid sida med sina rovdjur. Men det kräver en balans som fungerar i praktiken, inte bara på papperet.

Fru talman! Jag fick frågan om huruvida jag tycker att vi har en strikt reglerad jakt. Ja, jag tror faktiskt att de flesta tycker att licensjakt på våra stora rovdjur är det. Och är det någon jaktform som är prövad både upp och ned och fram och tillbaka är det väl just den. Det handlar om att fatta beslut om beviljande av jakt på våra rovdjur. Det brukar ofta vara juridiska processer kring det. Jag står alltså fast vid att jag tycker att vi nu har en bra tingens ordning.

Jag kan också konstatera att vi har ungefär 1 300 lodjur i Sverige och att bedömningen för gynnsam bevarandestatus är 870.

Anf. 38 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Landsbygdsministern menar alltså att jägarorganisationer inte lobbar, driver detta eller röstar i viltförvaltningsdelegationer i syfte att få tilldelning i licensjakten. Jag delar inte riktigt den bilden. Jag tycker inte heller att det är en särskilt strikt reglerad jaktform i dag.

Det här året har 349 utländska jägare kommit hit och deltagit i jakten. Totalt 2 825 jägare har anmält sig för att skjuta 87 lodjur. Det är alltså 32 jägare per lodjur. Hur kan landsbygdsministern garantera att de utländska jägarna har motsvarande jägarexamen? Görs det sådana kontroller? Hur kan man veta att de här troféerna, när de tas hem, inte hamnar på någon illegal marknad? Jag skulle jättegärna vilja att de frågorna blir besvarade under debattens gång.

Landsbygdsministern nämnde gynnsam bevarandestatus. Gynnsam bevarandestatus är ett väldigt viktigt verktyg inom EU. Men vi har också rödlistan i Sverige, där de rödlistade arterna klassas. Där har vi lodjuren. Den arten är klassad som sårbar eftersom populationen har minskat över tid.

När Sverige gick med i EU 1995 beräknade man att det fanns 870 individer, och man rapporterade en referensnivå på det. Det betyder att det med dagens 1 276 lodjur ges möjlighet att bedriva jakt. Men det finns andra uppgifter som pekar på att det verkliga antalet 1995 snarare var 1 700 lodjur. Med den siffran hade vi inte kunnat tillåta licensjakt i dag, för då skulle det vara en lägstanivå.

Då har jag en konkret fråga till landsbygdsministern. Jag tänker på om det kommer ny kunskap och nya fakta om lodjurspopulationen. Tänker man justera referensvärdet utifrån vad Sverige hade för nivå vid EU-inträdet? Det kommer ju också att ha en påverkan på förvaltningen.

Jag tänker också passa på att fråga om nedklassningen av lodjur. Landsbygdsministern nämnde i den tidigare debatten, väldigt stolt, hur man från den svenska regeringen har lobbat. Det har ni gjort väldigt framgångsrikt. Jag gratulerar till att ni är framgångsrika där. Men det är väldigt ledsamt och tragiskt för alla de arter som påverkas, inte minst vargen.

I det papper som landsbygdsministern var avsändare av stod det också att man ville ta med lodjuren och klassa ned dem i den här skyddsklassningen. Är det någonting som landsbygdsministern fortfarande driver? Eller tänker man i stället hitta verktyg för att se till att lodjurspopulationen kan växa till sig och bli mer robust framåt?

Sedan detta hände har ju regeringen, genom miljöminister Romina Pourmokhtari, skrivit under Kunming-Montreal-avtalet, där det uttryckligen står: Hela syftet med det här globala naturramverket är att stoppa förlusten av och vända trenden för hotade arter. Det handlar om hotade arter, bland annat lodjuret. Man skulle snarare vilja se fler politiska verktyg, lagstiftning med mera för att se till att den här arten kan gå från sårbar till livskraftig. Många svenskar drömmer

om att få se lodjur. De tycker så mycket om lodjur. Lodjurens betydelse är så mycket för så många.

Anf. 39 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag låter bli att spekulera i hypotetiska siffror utan kan konstatera att lodjursstammen i Sverige med marginal ligger över sitt referensvärde. Den har varit stabil under det senaste decenniet och finns i alla delar av landet.

Naturvårdsverket har bedömt att lodjursstammen fortsatt är stabil och livskraftig och att antalet individer i de tre rovdjursförvaltningsområdena överstiger, som tidigare, de respektive fastställda miniminivåerna och det internationella referensvärdet på 870 individer.

Den senaste inventeringen, 2023/24, visade att det fanns närmare 1 300 lodjur i Sverige. Och referensvärdet är, som sagt, 870. Antalet individer överstiger miniminivåerna i alla rovdjursförvaltningsområden. Jag tycker att fakta talar sitt tydliga språk. Förvaltningen fungerar, och det finns inget skäl att ifrågasätta en modell som skapar acceptans hos dem som lever nära rovdjuret.

Anf. 40 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jag tycker fortfarande inte att jag har fått svar på mina frågor. Hur ska man se till att den jakt som bedrivs på lodjur inte är motiverad utifrån en lust och en vilja att få en trofé?

Det är väldigt talande siffror. Licensjakten beviljas främst i mellersta och södra Sverige. Det går inte att säga att detta är ett djur som faktiskt orsakar de här konflikterna. Det är samtidigt ett av de mest populära djur vi har, som många människor och många svenskar drömmer om att få se. Då kan inte jag riktigt förstå varför landsbygdsministern har synen att så fort vi har klarat miniminivån ska den pressas ned, så att vi kan tillåta mer jakt på detta väldigt omtyckta djur.

Fru talman! Jag skulle också vilja ta upp en ekonomisk aspekt av lodjursförvaltningen. Lodjuret är ju en väldigt duktig predator på rådjur, dovhjort och kalvar av kronhjort. Deras närvaro minskar också antalet viltolyckor. Detta är något som skulle kunna spara samhället väldigt stora pengar. Om man hade låtit de 143 lodjur som sköts 2024 få leva hade man kunnat minska kostnaderna för trafikolyckor med mer än 50 miljoner kronor – och då har vi inte ens börjat prata om betesskadorna.

Det känns därför olyckligt att man har ett väldigt snävt perspektiv när man tittar på detta. Med de utblivna svaren i den här debatten måste jag säga att det låter som att man främst vill tillfredsställa den skara trofëjägare som driver på denna jakt.

Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Rebecca Le Moine behöver skilja på att få svar på frågorna eller inte och att få svar man inte gillar. Jag delar inte ledamotens beskrivning av lodjursjakten eller drivkraften hos jägare, och det är ett

svar så gott som något på de påståenden som kommer här.

Om vi låter lodjursstammen fortsätta växa utan en tydlig förvaltning kommer vi för eller senare att stå inför ökade skyddsjakter, djupare motsättningar och en krympande acceptans bland dem som faktiskt lever med rovdjuret in på knuten. Det är varken hållbart eller ansvarsfullt. Det behövs därför en tydlig och kontrollerad reglering av stammen just för att vi värnar en livskraftig lodjursstam – inte trots det.

Licensjakten är en nödvändig del i en långsiktig hållbar förvaltning som förenar naturvård med verkligheten på landsbygden. Vi måste minska konflikterna och återupprätta förtroendet för rovdjurspolitiken. Detta kräver en förvaltning som ser människan, inte bara teorin.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:552 om användningen av vildsvinskött

Anf. 42 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Sofia Skönnbrink har frågat mig om jag kommer att ta några initiativ med tanke på den oro som svenska jägare upplever kopplat till Livsmedelsverkets beslut och dess eventuella konsekvenser för vildsvinsjakten och användningen av vildsvinskött samt vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa att jägare även fortsättningsvis ska kunna lämna vildsvinskött till charkuterier.

Jag vill börja med att säga att det inte finns något generellt förbud mot att lämna vildsvinskött till charkuterier, men köttet måste vara besiktigt på en vilt-hanteringsanläggning.

Precis som Sofia Skönnbrink skriver har Sverige under lång tid brottats med de utmaningar som en växande vildsvinsstam för med sig. Det gäller inte minst de omfattande skadorna inom jordbruket och det ökade behovet av jakt. Regeringens satsning på ett vildsvinspaket har hittills inneburit fokuserade åtgärder för att öka volymerna av svenskt vildsvinskött på marknaden genom att underlätta köttets väg till konsument och skapa incitament för jägare att skjuta fler vildsvin.

Regeringen har bland annat sett till att regelverket förändrats så att jägare kan sälja sitt kött direkt till butiker och konsument. Detta har varit ett viktigt steg. Det höjer förhoppningsvis inte bara incitamenten för vildsvinsjakt utan gör också att vi tar vara på ett högkvalitativt livsmedel. Detta bidrar i sig till en mer hållbar livsmedelsförsörjning. Den 20 mars 2025 beslutade regeringen om Livsmedelsstrategin 2.0, där satsningen på vildsvin fortsätter.

Vad gäller Livsmedelsverkets beslut om korvtillverkning av viltkött förstår jag att detta är något som drabbar både jägare och charkuterier. Livsmedelsverkets kontroll av livsmedelsföretag som hanterar livsmedel från privatpersoner har nu pausats under tiden

myndigheten ser över hur EU-lagstiftningen på området ska tolkas. Jag välkomnar det initiativet och följer utvecklingen noga. Jag välkomnar även kommissionens breda initiativ för regelförenkling och hoppas att det får effekt även på detta område.

Eftersom regeringen värnar om svensk livsmedelsproduktion och om att ta vara på vildsvinskött har regeringen inom ramen för Livsmedelsstrategin 2.0 gett Livsmedelsverket i uppdrag att bland annat analysera och lämna förslag på andra eventuella åtgärder för att öka avsättningen av vildsvinskött. Det är min förhoppning att detta ska innefatta regellättnader i vidareförsäljning till restauranger samt regler kring vilka produkter som ska kunna säljas vidare till konsument.

Detta är en viktig fråga för regeringen. Jag följer den noga, och jag ser mycket fram emot att ta del av Livsmedelsverkets förslag på åtgärder. Vildsvinen kan genom dessa åtgärder bli en värdefull livsmedelsresurs i stället för bara problem.

Anf. 43 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! Jag vill först och främst passa på att önska grattis till ministern Kullgren, för jag läste att det ska bli tillökning i familjen i slutet av sommaren.

Åter till debatten. Det är precis som ministern säger: Vildsvinsstammen i Sverige växer kraftigt. Detta påverkar samhället på flera sätt – inte minst jordbruket. Vildsvinen bökar i markerna och förstör spannmål, vall, potatis och majs med mera. Enligt LRF handlar det om skador på grödor till ett värde av över 1 miljard kronor varje år. Detta drabbar såklart våra lantbrukare hårt, eftersom de redan befinner sig i ett svårt ekonomiskt läge.

Ett ökat antal vildsvin innebär också en större risk för spridning av allvarliga sjukdomar, såsom afrikansk svinpest, men också till ett ökat antal trafikolyckor. Dessa utmaningar behöver hanteras, och där spelar våra jägare en väldigt viktig roll.

Herr talman! För att öka incitamenten för vildsvinsjakt behöver vi underlätta för jägarna att ta hand om köttet. Trots att vi har ett växande jakttryck är det nämligen långt ifrån allt detta kött som når våra matbord. Mycket går till spillo, vilket är problematiskt eftersom vildsvinskött är ett hållbart, närproducerat livsmedel av hög kvalitet. Genom att ta vara på köttet från de djur som fälls kan vi både minska matsvinnet och stärka vår svenska livsmedelsberedskap.

Det har länge funnits en tydlig politisk vilja att underlätta jakten på vildsvin, oavsett regeringskonstellation. Det har tagits fram åtgärdsplaner med fokus på lokal och regional nivå för att minska vildsvinsstammen. Det har också blivit möjligt för våra jägare att använda värmekameror och nattkikarsikten för att underlätta jakt den tid när vildsvinen är som mest aktiva. Jägarna har också möjlighet att sälja vildsvinskött direkt till konsument, butiker och restauranger. Trikestningen har med hjälp av statliga subventioner gjorts kostnadsfri.

Allt detta är bra, men för att vi ska lyckas fullt ut krävs också att våra myndigheter är lyhörda och arbetar mot samma mål.

Herr talman! Det var därför väldigt oroväckande när Livsmedelsverket nyligen fattade beslut som i praktiken innebar att legotillverkning av charkprodukter från jägarnas vildsvinskött inte längre skulle vara tillåten. För dem som inte är jätteinsatta betyder det att en jägare inte längre ska kunna lämna in sitt kött till ett charkuteri för att få det förädlad till exempelvis viltkorv.

Livsmedelsverket måste självklart förhålla sig till livsmedelslagstiftningen och se till att livsmedelssäkerheten alltid står i centrum. Beslutet väckte dock frågor, eftersom det försvårar möjligheten att ta till vara hela djuret och på sikt kommer att minska jägarnas vilja att bidra till en nödvändig viltförvaltning.

Det är bra att Livsmedelsverket nu har valt att pausa förbudet – precis som ministern säger – och tydligt signalerat att man inte vill försvåra för jägare utan tvärtom är öppen för dialog och fortsatt analys.

Jag vill understryka att detta inte handlar om att rikta kritik mot myndigheten i sig, för den har ett komplext uppdrag och viktiga ansvarsområden. Men det visar samtidigt hur viktigt det är att det finns en nära dialog mellan politiken och våra myndigheter, särskilt i frågor där man måste väga olika intressen mot varandra.

Det handlar i slutändan om förtroende. Jägare, småföretagare och konsumenterna ska kunna lita på att de här reglerna hänger ihop och är lätta att förstå och att det finns en röd tråd från politiska beslut till hur det fungerar i verkligheten.

Herr talman! Jag vill därför fråga landsbygdsminister Peter Kullgren hur han ser på möjligheten att i samverkan med Livsmedelsverket se till att jägare även fortsättningsvis ska kunna lämna in sitt vildsvinskött till charkuterier för vidare förädling. Jag skulle också vilja höra hur ministern ska se till att samordningen mellan politiska beslut och myndighetsutövning på kort och på lång sikt ska fungera inom ministerns eget ansvarsområde.

Anf. 44 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag delar Sofia Skönnbrinks uppfattning att det här verkligen är olyckligt. En av mina främsta drivkrafter som landsbygdsminister är att för enkla och minska onödigt krångel och byråkrati. Men det ska naturligtvis aldrig ske på bekostnad av människors hälsa, och det måste gå att göra både och. Det är precis det jag strävar efter.

Sverige har gudskelov väldigt få livsmedelsburna smittor. Det är i grunden ett styrkebesked. En del av förklaringen är vår strikta lagstiftning, men lika viktig är företagens egen drivkraft att hålla hög hygienstandard. På en konkurrensutsatt marknad är det enkelt: Den som slarvar med livsmedelssäkerhet lär åka ut.

Sofia Skönnbrink är också väl insatt i hur den svenska förvaltningsmodellen fungerar. Våra

myndigheter har ett långtgående självständigt mandat, och det är de själva som tolkar och tillämpar de regelverk de har ansvar för. I det här fallet har Livsmedelsverket självt konstaterat att dess vägledning om legotillverkning av korv hos charkuterier inte har varit tillräckligt tydlig.

Det är en av anledningarna till att myndigheten nu har valt att tillfälligt pausa kontrollen av livsmedelsföretag som hanterar de här produkterna från privatpersoner. Det ser jag positivt på. Under pausen kommer Livsmedelsverket att se över hur reglerna bör tolkas och tillämpas framöver, både internt och i nära dialog med berörda aktörer. Det är ett viktigt steg för att säkerställa både rättssäkerheten och tydligheten för företagen.

Om jag inte har en helt felaktig minnesbild är Sofia Skönnbrink också ledamot av Livsmedelsverkets insynsråd, herr talman. Där finns alltså också möjlighet att från ledamotens sida följa frågan.

Anf. 45 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det stämmer att jag sitter i Livsmedelsverkets insynsråd. Jag kommer självklart att lyfta frågan för dialog även där.

Det är positivt att det pågår en dialog kring hur regelverken ska tolkas och tillämpas så att branschen får vara en del av den analysen. Det är nämligen en viktig signal till våra jägare och även småskaliga förädlare som gör att de känner sig lyssnade på.

Det är återigen viktigt att poängtera att det inte bara handlar om ett enskilt myndighetsbeslut utan om helheten, det vill säga hur vi skapar en fungerande kedja från jakt till konsument. För att jägarna ska kunna ta till vara sitt kött på ett säkert och effektivt sätt krävs både tydliga regler och en fungerande infrastruktur.

Landsbygdsministern sa i sitt svar att det inte finns något generellt förbud mot att lämna vildsvinskött till charkuterier men att köttet först måste besiktigas på en vilthanteringsanläggning. Problemet är att det finns alldeles för få vilthanteringsanläggningar och slakterier som tar emot vildsvin. Många jägare saknar den här typen av anläggning i sitt närområde, vilket innebär långa transportavstånd som gör det både opraktiskt och dyrt att leverera viltet.

Herr talman! För att kunna ta till vara viltköttet på ett bra sätt krävs antingen fler vilthanteringsanläggningar eller att jägarna även fortsättningsvis får lämna in sina styckdetaljer till charkuterierna. Jag tycker personligen inte att det är rimligt att återtag av vildsvinskött ska ses som en marknad – det är ju den bedömning som har gjorts av myndigheten – eftersom syftet är att konsumtionen ska ske i det egna hushållet. Det är en fråga jag avser att lyfta även i direkt dialog med Livsmedelsverket.

Om jägarna i stället blir tvungna att lämna hela djurkroppar till vilthanteringsanläggningarna tror jag tyvärr att en hel del bra kött kommer att gå förlorat. Det är ett resursslöseri vi inte har råd med, framför allt inte med tanke på vår låga självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel.

Enligt Livsmedelsverkets rapport finns det endast 185 aktiva slakterier och vilthanteringsanläggningar kvar i Sverige. Antalet har minskat de senaste fyra åren, och det är framför allt de mindre anläggningarna som har valt att stänga. Det här leder till att många jägare tvingas hantera hela kedjan från slakt till försäljning själva, herr talman, vilket är både tidskrävande och svårt. Än värre blir det om inte ens de befintliga anläggningarna får ta emot köttet, vilket är anledningen till att vi har den här debatten i dag. Legotillverkningen av viltkorv är hotad.

Om vi menar allvar med att fler ska kunna äta vildsvinskött måste hela kedjan fungera. Det tål att sägas igen. Det räcker liksom inte bara att jakten är effektiv; vi behöver också se till att hantering, förädling och försäljning funkar på ett sätt som passar fler jägare och finns tillgänglig för fler jägare.

Herr talman! Därför vill jag ställa ytterligare två frågor till landsbygdsministern.

Tror ministern att det finns risk att förbuden mot inlämning av vildsvinskött för legotillverkning av viltkorv kommer att fortsätta att utfärdas? Det är ju så att de som har utfärdats står fast. Det man har gjort är att pausa utfärdandet av förbud.

Landsbygdsministern påpekar också att det inte finns något generellt förbud mot inlämning av kött till charkuterier om köttet har blivit besiktigt på en vilthanteringsanläggning. Därför skulle jag också vilja veta på vilket sätt regeringen arbetar för att bidra till att fler vilthanteringsanläggningar kan öppna och drivas vidare, särskilt i de delar av landet där behovet är som allra störst.

Anf. 46 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Att jag påpekade i början att det inte finns något generellt förbud berodde på att ledamotens fråga var ställd så att man kunde få uppfattningen att det finns ett generellt förbud. Det finns det alltså inte.

Jag är väl medveten om att vi har för få vilthanteringsanläggningar, och att det kommer fler är också en viktig del för att vi ska kunna få ut mer kött på marknaden generellt sett. Att vi har en aktiv jakt är som sagt också en grundförutsättning. Även att vi ser till att viltet ses som en självklar livsmedelsresurs tror jag i förlängningen kommer att leda till att vi får fler vilthanteringsanläggningar.

Jag kan bara konstatera att jag och ledamoten nog är överens om det mesta i den här debatten. Regeringen kommer att fortsätta att arbeta för att förenkla, förtydliga och förbättra regelverken så att vildsvinskött i ännu högre grad kan tas till vara. Vi följer som sagt utvecklingen noga.

Livsmedelsverket har självt sagt att man har pausat och att man ska utvärdera hur man har tolkat regelverket, och jag utgår ifrån att man också gör det. Det är dock för tidigt för mig att sia om exakt vad man kommer att komma fram till. Det får vi återkomma till.

Anf. 47 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Herr talman! Det här handlar ju inte bara om kött och regler, utan det handlar om människor som bor och verkar på landsbygden. Det handlar om jägaren som gör sitt allra bästa för att hålla vildsvinsstammen i schack. Det handlar också om det lilla charkuteri som vill ta till vara svenskt viltkött och alla de som vill kunna köpa trygg och närproducerad mat även i sin närbutik på landet.

Vi har resurserna, vi har kunskaperna och vi har viljan. Därför är det viktigt att vi har den här debatten i dag, för vi vill ju att mer vildsvinskött ska ätas. Då krävs som sagt fungerande vägar vidare till slakt, förädling och slutkonsum. Mitt medskick till ministern, herr talman, blir därför: Låt oss göra det vi kan för att säkra en fungerande kedja där de vildsvin som fälls också kan bli mat på våra svenska tallrikar!

Jag skulle bli jätteglad om ministern kunde utveckla lite mer om hur arbetet gällande att öppna fler vilthanteringsanläggningar ska gå till och vad man ser för väg framåt i just den biten.

I övrigt vill jag bara avsluta med att säga: Vildsvinskött är gött, så löp och köp!

Anf. 48 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag vill tacka ledamoten för en viktig debatt. Regeringen vill underlätta här. Vi vill skapa fler vägar för att vårt viltkött ska nå fram till konsumenter och minska den administrativa bördan i den här hanteringen, inte tvärtom. Jag kommer garanterat att återkomma till kammaren och Sofia Skönnbrink i det här ärendet framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2024/25:525 om Lantmäteriet

Anf. 49 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Denis Begic har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag och regeringen har vidtagit för att säkerställa att säkerhetsbristerna inom Lantmäteriet inte upprepas. Vidare har Denis Begic frågat mig hur jag och regeringen avser att adressera de långa handläggningstiderna och höga kostnaderna.

Jag vill inleda med att beklaga att Lantmäteriets nedstängning av de digitala tjänsterna har lett till långa väntetider för de användare som har drabbats. Som en följd av nedstängningarna har Lantmäteriet varit tvunget att manuellt hantera förfrågningar om tillgång till förrättningsakter. Nedstängningen har inneburit ett omfattande merarbete både vad gäller sekretessprövning av innehållet i specifika akter och vad gäller det bredare arbetet med att genom direktåtkomst tillgängliggöra så mycket som möjligt av den viktiga information som finns i akterna.

Under hösten 2024 rekryterade Lantmäteriet 20 medarbetare till en ny funktion som arbetar med sekretessprövningar. Utöver det har 17 årsarbetskrafter omfördelats för att arbeta med att tillgängliggöra den för samhällsbyggnadsprocessen viktiga information som finns i förrättningsakterna. Lantmäteriet har meddelat att man kraftsamlar med fokus på att utlämning av arkivakter ska ske skyndsamt, oberoende av om de lämnas ut manuellt eller via digitala tjänster, med målet att utlämnande ska ske inom 48 timmar.

Den 23 januari 2025 lämnade Lantmäteriet in en skrivelse till Regeringskansliet där myndigheten hemställde om att dess förvaltningsanslag ska ökas med 30 miljoner kronor under 2025 för utveckling av myndighets interna it-system och för att fler personer ska kunna anställas för att manuellt granska akter. Förra tisdagen kunde jag presentera att regeringen föreslår att medel avsätts för detta ändamål i vårändringsbudgeten. Den 3 mars hemställde myndigheten även om motsvarande summa för 2026–2028.

I regleringsbrevet för budgetåret 2025 gav regeringen Lantmäteriet i uppdrag att redovisa arbetet med att stärka den interna styrningen och kontrollen för att främja en god förvaltningskultur. Uppdraget har delredovisats och ska slutredovisas den 16 februari 2026. Regeringen kommer även att vidta åtgärder för att se över och förstärka förutsättningarna för Lantmäteriets arbete med informationssäkerhet. Regeringen har därtill tillsatt en vikarierande generaldirektör i väntan på tillsättningen av en ny ordinarie generaldirektör. Vilka ytterligare åtgärder som kan komma att bli aktuella att vidta från regeringens sida får jag återkomma till.

Lantmäteriets förbättringsarbete med förenkling och service är en prioriterad fråga, och den togs därför upp i myndighetsdialogen 2024. I Lantmäteriets årsredovisning anges att handläggningstiderna överlag minskade under 2024, främst på grund av att kötiderna reducerades. Kötid är det begrepp som används i årsredovisningen för den tid som förflyter från att ett ärende inkommer till Lantmäteriet till att ärendet tilldelas handläggare och själva ärendet därmed börjar handläggas. Tiden mellan att handläggningen påbörjas och att ett beslut tas benämns i årsredovisningen produktionsledtid.

Lantmäteriets bedömning är sammantaget att handläggningstiderna inom förrättningsverksamheten är för långa och att förbättringar behöver göras för att förkorta produktionsledningstiderna. Regeringen följer noga frågan om handläggningstider och kostnader för fastighetsbildningsärenden.

Anf. 50 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Det är naturligtvis välkommet att regeringen nu föreslår anslag till Lantmäteriet för att hantera den akuta situation som myndigheten befinner sig i. Men låt oss vara ärliga: Detta är en reaktion på ett haveri som har pågått alldeles för länge. Det är ett haveri som inte bara har drabbat

tusentals människor och företag utan också visar hur regeringen inte tar sitt ansvar.

Lantmäteriet är en av våra mest samhällskritiska myndigheter. Det handlar inte bara om kartor och ritningar utan även om samhällsbyggnad och, i förlängningen, Sveriges säkerhet. När denna myndighet misslyckas, som den nu har gjort, får det ringa på vattnet långt utanför myndighetens kontorsväggar. Byggsprojekt blir inte av. Företag läggs ned. Privatpersoner kan inte genomföra en enkel tomtreglering utan att vänta i ett år, och de får dessutom betala dyrt för det. Någon-ting är riktigt fel när privatpersoner inte ens får tydliga svar på varför fakturor på hundratusentals kronor skickas.

Det allvarligaste, herr talman, är dock att vi har en myndighet som upprepade gånger har varnats internt om allvarliga säkerhetsbrister. Handlingar som omfattats av försvarssekretess har funnits fritt tillgängliga för nedladdning. Regeringen informerades om detta redan i mars förra året, men ändå valde man att inte göra något. För mig är detta inte bara passivt utan också vårdslöst.

Det är viktigt att påpeka att det var först i maj – efter interna påtryckningar och efter att delar av styrelsen flaggat för att det kunde handla om brott mot säkerhetsskyddslagen – som Lantmäteriet stängde sina digitala tjänster. Det skedde inte efter ett ingripande från regeringen utan trots regeringens passivitet. Det tog ytterligare ett halvår innan regeringen ens började tala om resurser eller åtgärder. Under denna tid växte problemen för företag, kommuner och privatpersoner, och osäkerheten ökade.

Man skulle kunna kalla detta senfärdighet, men för mig framstår det som tjänstefel. Det är inte godtagbart att förlita sig på att en myndighet som är föremål för säkerhetsgranskning, och vars generaldirektör till slut tvingades lämna myndigheten, själv ska avgöra om regeringen behöver agera.

Herr talman! Jag har ställt frågor till statsrådet under det gångna året. Jag har fått undvikande svar. Regeringen har hela tiden hänvisat till att man följer utvecklingen. Men när det handlar om Sveriges säkerhet och en av de viktigaste myndigheterna i samhällsbyggnadskedjan räcker det inte att följa, utan då måste man leda. Man måste agera när varningarna kommer. Det är inte valfritt.

Att regeringen nu skjuter till resurser är ett steg i rätt riktning, men detta får inte dölja det faktum att man lät månader passera utan att ta tag i problemet. Det är inte bara Lantmäteriet som måste ta ansvar, utan det måste också statsrådet och regeringen göra. Därför är min fråga varför statsrådet och regeringen inte agerade tidigare.

Anf. 51 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Denis Begic har helt rätt: Regeringen borde ha agerat mycket mer kraftfullt när man fick reda på vad som hänt. Det är faktiskt ofattbart, eller väldigt svårt att förstå, att regeringen inte agerade. Problemet är att det var den socialdemokratiska regeringen som

inte agerade. Redan 2018 flaggades det för denna lantmäteriskandal. Även 2019, 2020, 2021 och 2022 flaggades det för de här problemen. Det är faktiskt svårt att förstå varför Denis Begic ställer en interpellation till den här bostadsministern när det var den dåvarande socialdemokratiska regeringen som inte agerade.

Vi kommer alla ihåg skandalen med Transportstyrelsen. Jag vet inte om Denis Begic har tillgång till internet, men om han har det kan han läsa Expressens fantastiska redogörelse för de exakta tidpunkter då detta kom fram. Det var ju så att internrevisionen slog larm om och om igen, men märkligt nog hade den dåvarande socialdemokratiska regeringen tydligen ingen uppföljning av Lantmäteriet. Om man hade haft det hade man väl antagligen agerat på något sätt under den mandatperiod då Socialdemokraterna styrde.

Jag tycker att infrastruktur- och bostadsministerns svar var föredömligt. Det redogjorde för vad denna regering gör för att reda ut alla problem som finns på Lantmäteriet.

Jag roade mig med att googla lite grann och titta på vilka beslut regeringen har fattat för att förbättra Lantmäteriet. Det är så många beslut att min tid inte kommer att räcka till, men jag nämner några av dem. Det handlar bland annat om bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten, koordinatbestämda fastighetsgränser, digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen, kraftfulla resursförstärkningar till Lantmäteriet från regeringen och elektroniska överlåtelse. Dessutom är ett bostadsrättsregister för alla bostadsrätter på väg fram. Äntligen har vi en regering och ett statsråd som tar de här frågorna på allvar!

Min fråga till Denis Begic är: Varför gjorde inte Socialdemokraterna detta? År 2018, 2019, 2020, 2021 och 2022 kom larmrapporter om Lantmäteriet, men ingen som helst uppföljning gjordes. Jag tycker faktiskt att det är anmärkningsvärt att Socialdemokraterna skriver att detta problem kom upp 2024 och att regeringen inte agerar. I sex år hade ni chansen att agera, men ni gjorde inte det.

Tack, ministern, för att ni tar den här frågan på allvar! Tack för att ni förbättrar Lantmäteriet! Socialdemokraterna ställde till eländet, men nu håller det på att lösas.

Anf. 52 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Andreas Carlson för att han tar tag i problemet med Lantmäteriet. Det är ett stort bekymmer, som jag har egna erfarenheter av sedan många år tillbaka.

Ett flagrant exempel finns på Högmarsö i Stockholms skärgård. Här bor en gammal pensionär, och en granne har tagit upp att det går en stig över hans tomt. Felet är från början Lantmäteriets, men den gamle mannen har nu debiterats 1,1 miljoner av Lantmäteriet för att man ska få ordning på detta. Jag tycker att myndigheten borde ta på sig ansvaret i sådana här fall och själv reda upp det utan att debitera en stackars gammal pensionär för att han råkar bo på fel fastighet.

Detta problem har vi ärvt av S-MP-regeringen. Socialdemokraterna borde ha tagit itu med detta för länge sedan, för det har blivit värre de senaste 20 åren, ända sedan Joakim Olén slutade som generaldirektör. Det har inte gått fort, men det har successivt gått åt fel håll hela tiden – och precis som ledamoten Beckman redovisade har flera revisionsrapporter varit allvarliga. Det är alltså jättebra att regeringen tar tag i detta.

Anf. 53 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Interpellanten ställer i huvudsak två frågor: Vilka konkreta åtgärder har regeringen vidtagit för att säkerställa att säkerhetsbristerna inom Lantmäteriet inte upprepas? Hur avser regeringen att adressera de långa handläggningstiderna och höga kostnaderna?

Jag har i debatten redan svarat på dessa frågor, men låt mig upprepa att vi i årets vårandringsbudget avsätter exakt lika mycket som Lantmäteriet självt säger sig behöva innevarande år för att hantera den uppkomna situationen. Det är detta behov Lantmäteriet under den vikarierande generaldirektörens ledning hittills har pekat på, och nu svarar regeringen på det kort efter myndighetens hemställan. Detta möjliggör för Lantmäteriet att anställa fler för den manuella hanteringen av ärenden och utökar möjligheten att anpassa it-system och annat så att man kan hantera de viktiga akterna på ett så säkert sätt som möjligt. Arbetet med sekretessprövning och säkerställande av att akter går till rätt myndighet, organisation eller person behöver stärkas upp. Detta är alltså ett viktigt besked regeringen ger i vårandringsbudgeten.

Vidare gav regeringen i regleringsbrevet myndigheten i uppdrag att redovisa hur arbetet med att stärka den interna styrningen och kontrollen genomförs, hur en god förvaltningskultur främjas och hur detta arbete framskrider. Detta delredovisades första gången i februari och ska delredovisas igen i maj. Slutredovisning sker den 16 februari 2026.

För att gå till botten med de särskilt viktiga informationssäkerhets- och sekretessfrågorna avser regeringen att fatta beslut om att utse en extern och oberoende granskare av hur dessa frågor bäst bör hanteras framöver.

Regeringen är därutöver alltid beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder.

De åtgärder som har vidtagits svarar dock mot den situation som är här och nu, där mycket förstås handlar om att detta ska ske på ett säkert sätt samtidigt som handläggningstiderna minskas, mot bakgrund av de mycket viktiga funktioner som finns i Lantmäteriets akter och verksamhet, precis som interpellanten har pekat på.

Ledamoten Beckman tog upp flera andra åtgärder regeringen har vidtagit och som syftar till att få en betydligt bättre fastighetsbildningsverksamhet, som också är uppdaterad till dagens möjligheter med koordinatbestämda fastighetsgränser. Det finns en hel lista med åtgärder, och Beckman var inne på ett par av dessa. Dessa åtgärder hänger ihop med

handläggningstider och Lantmäteriets funktion. Verksamheten är här definitivt eftersatt, men regeringen vidtar nu de åtgärder som krävs för att Sverige ska få en bättre lantmåteriverksamhet. Arbete i hög hastighet pågår alltså, herr talman.

Anf. 54 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet och även de två moderaterna; det visar att debatten är viktig.

Jag har fått veta av människor runt om i landet att de har fått fakturor på uppemot 100 000 kronor från Lantmäteriet, och ledamoten Jansson berättade ju om den gamle mannen. Ingen av dessa har fått något tydligt svar på vad pengarna går till. Det är inte ovanligt att dessa människor bollas runt mellan avdelningar utan att någon kan ge ett besked. Detta är inte bara orimligt; det är rättsosäkert.

I ett uppmärksammat fall som rapporterades av TV4 tvingades Lena från Västerbotten att betala nära 91 000 kronor för en enkel klyvning av mark där gränserna redan var fastställda. När Lena påpekade att Lantmäteriet hade gjort fel lades de tillkommande kostnaderna på henne. Trots att myndigheten hade gjort fel debiterades alltså Lena igen. Hennes ord var tydliga: Jag känner mig rånad av en svensk myndighet.

Detta var inget undantag. Lantmäteriet upplevs i dag som en bromskloss i samhällsbyggandet. TV4 berättar också om Olov och Jennie i Norrbotten som väntat i över två år på att få sin mark avstyckad – ett ärende Lantmäteriet självt säger borde ta sex månader. Under tiden fortsätter fakturorna att strömma in, med timkostnader på mellan 900 och 1 700 kronor beroende på handläggare.

Herr talman! Är detta en hållbar modell för myndighetsutövning? Det tycker inte jag. Är det rimligt att privatpersoner måste begära ut tidkort, analysera fakturor och kontakta jurister för att förstå varför de får betala tiotusentals kronor till staten?

På Lantmäteriets egen hemsida står att handläggningen av spridningstillstånd, vilket är en helt grundläggande funktion, just nu tar upp till 55 arbetsdagar, alltså nästan tre månader. Det gäller dessutom bara ärenden som inkommit sedan november förra året. Vad gäller bygglovsärenden är väntan ofta upp till ett år eller mer, vilket jag har fått höra från privatpersoner, kommuner och företag jag har haft kontakt med.

Som om detta inte vore nog. Återöppnandet av de digitala tjänsterna skjuts nu upp sex till nio månader. Sverige är ett av världens mest digitaliserade länder, men här är man tillbaka på 80-talet.

Handläggningstiderna ökar trots att det kommer in färre ärenden. Hur är det möjligt? Vad säger detta om ledning, om prioriteringar och om regeringens ansvar?

Herr talman! Detta är inte längre en administrativ utmaning; det är ett haveri. Det påverkar möjligheten att bygga bostäder, starta företag och äga och bruka mark. Det slår mot landsbygden, mot kommuner och mot framtidstro. Många har hört av sig till mig och frågat: Känner ministern något som helst ansvar för detta och för de människor som drabbas?

Därför frågar jag: Anser statsrådet verkligen att Lantmäteriet är en myndighet som levererar i takt med sina uppdrag? Om inte, vad gör regeringen åt det?

Anf. 55 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! År 2014 kom en rapport från Riksrevisionen som granskade Lantmäteriets olika sätt att sätta taxor. Den följdes sedan upp ett antal år senare. Det betyder att Socialdemokraterna hade 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 och 2022, alltså åtta år, på sig att styra upp Lantmäteriet. Det misslyckades man bevisligen med, för vi hör ju att ledamoten Denis Begic inte är nöjd med hur Lantmäteriet fungerar.

Jag noterade också att Denis Begic inte kommenterade det faktum att hans regering varken agerade 2018, 2019, 2020, 2021 eller 2022 trots omfattande larmrapporter på Lantmäteriet. Detta påminner väldigt mycket om hur Socialdemokraterna hanterade skandalen på Transportstyrelsen, något som kan ha skadat Sverige i grunden. Hur mycket vet vi dock inte.

När det gäller Lantmäteriet och funktionen för Lantmäteriet delar jag Denis Begics åsikt. Lantmäteriet är otroligt viktigt i samhällsbyggnadsprocessen. Allt startar nämligen i en tomtreglering.

Jag kommer ihåg ett företag i Ljusdal som berättade för mig hur de ville expandera sin verksamhet. De hade gjorde klart med grannarna att de kunde köpa tomten och skulle börja bygga, men då tog det två år för Lantmäteriet att klyva tomten. I två år förhindrades en utbyggnad som var viktig för näringslivet i Ljusdal.

Frågan, Denis Begic, är: Varför gjorde regeringen ingenting? Man fick en Riksrevisionsrapport 2014 som beskrev alla problem på Lantmäteriet, så hur kunde vi förlora åtta år? En förklaring kan vara att ni bytte bostadsminister varje år. Jag kommer inte ihåg och kan inte ens rabbla dem, och jag tror inte att någon här vet vilka som var bostadsminister under de åtta åren. Ni bytte regelbundet mer än en gång per år, så där fanns inget fokus och ingen systematik.

Jag tror att den bostadsminister som är här nu har suttit längst i modern tid, och då händer det också saker. Vi ser fram emot att Lantmäteriets funktion ska förbättras.

Anf. 56 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag tror att det råder ganska stor samsyn i kammaren om Lantmäteriets viktiga funktion. Det råder också samsyn i kammaren om att det behöver fungera bättre.

Den fråga som Denis Begic ställde, om Lantmäteriet levererar i takt med sina uppdrag, kan man inte svara ja på. Det är därför vi i regleringsbrevet till Lantmäteriet har gett ett mycket tydligt uppdrag att stärka arbetet med styrning och kontroll. Det är därför vi har avisat att en extern oberoende granskare ska utses som ska titta på hur de frågor som rör informationssäkerhet och sekretessfrågor bör hanteras framöver. Det är därför vi har en rekryteringsprocess för en ny

generaldirektör till Lantmäteriet, och en vikarierande generaldirektör har också tillsatts, som arbetar för fullt.

Jag vill påminna ledamoten om ansvarsprincipen. Myndigheterna har ett långtgående ansvar. Det tar regeringen förstås på fullaste allvar. Vi är fullt införstådda med de problem som finns. Jag tackar för de beskrivningar som har lämnats. Det behöver bli en mer effektiv verksamhet, och Lantmäteriet behöver fortsätta att effektivisera den.

Lantmäteriet pekar i sin årsredovisning på att produktionsledningarna behöver förkortas, och som ledamöterna i denna kammare vet är en av regeringens prioriteringar i samhällsbyggnads- och bostadspolitiken att korta ledtiderna.

De svar som jag tidigare lämnade här i kammaren ger också svar på frågan i Denis Begics inlägg.

Anf. 57 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Jag förstår att det behövs ett par extra moderater för att skrika lite extra om saker och ting här i kammaren och om vad som har hänt och inte hänt med Lantmäteriet.

Som statsrådet vet har jag KU-anmält honom för hanteringen. Jag kan säga att det inte var ett lättvindigt beslut. Det var ett beslut som jag fattade efter månader av frågor som jag kände att jag inte fick svar på och efter att ha bevittnat hur regeringen gång på gång gömt sig bakom svaret att Lantmäteriet har ett uppdrag.

Jag vill nämna att statsrådet i mars 2024 fick information om Lantmäteriets säkerhetsbrister. I maj, efter många interna påtryckningar, fattades beslut om nedstängning. Trots att det rörde försvars- och samhällskritiska data och myndighetsutövning som är av yttersta vikt gjorde regeringen ingenting.

Jag har fått undvikande svar. Jag hoppas att Lena, Olov, Jennie och alla andra som drabbats skriver direkt till statsrådet och berättar om sina erfarenheter, precis som de har skrivit till mig och berättat. Kanske kan det ge lite insikt om hur illa både myndigheten och regeringen har hanterat frågan.

Statsrådet nämnde tidigare att det inte behövdes något agerande mellan mars och december 2024, då generaldirektören fick gå. Då måste man ställa frågan: Var ligger ansvaret?

Herr talman! Vi behöver tydlighet, vi behöver ansvarstagande och vi behöver ett lantmäteri som fungerar. Om det inte händer något kommer det att drabba det svenska samhället och samhällsbygget väldigt hårt.

Jag ser fram emot att få höra vad KU kommer fram till. Oavsett om det är något bra eller dåligt kan vi kanske lära oss hur vi ska hantera de samhällsviktiga frågorna i framtiden.

Anf. 58 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! I den här interpellationsdebatten har Denis Begic inte fått några undvikande svar. De två frågor som interpellanten ställde i interpellationen har besvarats, och frågan om Lantmäteriet levererar i takt med sina uppdrag har besvarats.

Jag blickar framåt för att vi ska få en bättre fungerande lantmäteriverksamhet i Sverige, och jag har redogjort för vilka åtgärder som regeringen redan har vidtagit och planerar att vidta.

Det står förstås kammarens ledamöter fritt att ge sig in i den här interpellationsdebatten och peka bakåt på vad som borde ha gjorts för länge sedan. Det har inte jag ägnat mig åt i denna debatt, utan det viktiga nu är att det finns en samsyn kring Lantmäteriets viktiga funktioner och att de behöver bli betydligt bättre.

Nu har vi en regering som tar dessa frågor på allra största allvar. Vi kommer förstås att fortsätta det arbetet. Jag svarar gärna på frågor. Det har jag gjort i civilutskottet, och det kommer jag att göra i konstitutionsutskottet. Det är frågor som förtjänar att besvaras, och det är en myndighet som förtjänar att man debatterar, uppmärksammar och fokuserar på den. Jag tycker att det är viktigt att det görs nu, men som flera ledamöter har pekat på hade det kanske varit bra om det hade gjorts långt tidigare.

Vi arbetar nu för fullt med att säkerställa hanteringen av akter på ett sätt som tar både informations-säkerhet och sekretess i beaktande och som samtidigt tillgängliggör information som är nödvändig för hela samhällsbyggnadsprocessen. Det arbetet kommer att fortsätta.

Jag tackar Denis Begic och övriga ledamöter för engagemanget i den här debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2024/25:549 om delning av Trafikverket

Anf. 59 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Adrian Magnusson har frågat mig om jag och regeringen avser att lägga fram förslag om att dela upp Trafikverket och, om inte, vad skälen är till att inte dela upp Trafikverket trots den starka kritik som myndigheten utsatts för.

Som Adrian Magnusson nämner inrättades Trafikverket den 1 april 2010 – för 15 år sedan på dagen i dag – främst som en sammanslagning av de två tidigare myndigheterna Banverket och Vägverket.

I budgetpropositionen för 2010 angav regeringen som främsta motiv till inrättandet av Trafikverket att en ny myndighet kunde skapa bättre organisatoriska förutsättningar för att arbeta med utvecklingen av transportsystemet utifrån ett trafikslagsövergripande perspektiv.

Regeringen angav även att en väsentlig uppgift för den nya myndigheten skulle vara att ansvara för en samlad långsiktig infrastrukturplanering för utvecklingen av hela transportsystemet. Regeringens initiativ hade föregåtts av en omfattande kartläggning och analys av vissa verksamheter och funktioner hos de dåvarande myndigheterna inom transportområdet, som visade vad som fungerade dåligt.

De argument som den dåvarande regeringen hade för att tillskapa Trafikverket gäller fortfarande i hög utsträckning. Vi har nu en myndighet som samlat inom sig kan sköta mycket av planeringsarbetet för utvecklingen av transportsystemet i Sverige. Vi har i Trafikverket också en myndighet som kan fånga de fyra trafikslagens olika betydelse och där de inte ställs mot varandra.

Trafikverket är dessutom den myndighet som har fått uppdraget att leda arbetet inom beredskapssektorns transporter med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Trafikverket har sedan en tid tillbaka påbörjat en kraftsamling med ökat fokus på kund och omvärld, stärkt leveransförmåga och ökad inre effektivitet. Arbetet med kraftsamlingen har också medfört effektiviseringar och besparingar som i sin tur medger att viss anslagstilldelning har kunnat börja sänkas i och med budgetåret för 2025. Det ger mer pengar till infrastruktur.

Sammantaget kan jag konstatera att grundargumenten bakom tillskapandet av Trafikverket fortfarande är relevanta. Ökad splittring och minskad samordning i planeringen av väg- och järnvägsprojekt är inte vägen framåt. Jag avser därför inte att lägga fram förslag om att dela upp Trafikverket.

Anf. 60 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret även om jag givetvis inte är helt nöjd med svaret.

Trafikverket, som vi diskuterar i dag, är en koloss med ansvar för i stort sett all infrastruktur i det här landet. Myndigheten har 10 000 anställda. Det är en gigantisk struktur med ett närmast oöverskådligt uppdrag. Uppgiften som getts myndigheten är om inte omöjlig så väldigt svår.

Myndigheten får, som jag konstaterade i interpellationen, löpande svidande kritik. Är det inte från allmänheten är det från tunga myndigheter.

Riksrevisionens kritik mot Trafikverket har varit återkommande och hård. Bland annat har man konstaterat att kostnaden för järnvägsprojekt konsekvent underskattats.

Exempelvis underskattade Trafikverket kostnaden för järnvägsförbättringar mellan Värnamo och Jönköping med 2 miljarder kronor på åtta år. Det är bara ett exempel av flera. Debacket med Västlänken är ett annat – 6 miljarder dyrare, och färdigställandet har försenats med fyra år. Entreprenörer har slängts ut. Listan kan göras ännu längre.

Trafikverket klarar enligt regeringen själv inte av att underhålla järnvägen. Pengar flyttas därför från vägunderhåll till järnvägsunderhåll. Det här borde sätta igång högljudda alarmklockor på hela Landsbygds- och infrastrukturdepartementet – om det nu stämmer och det inte är en politisk viljeinriktning som maskeras, förstås. Den möjligheten finns ju också.

Efter att ha levt med den här tonåringen eller mopedisten eller vad man nu vill kalla det i 15 år kan man konstatera ganska många saker:

Infrastrukturanläggningen sköts inte. Upphandlingar och tillsyn fungerar inte – detta trots att antalet anställda på Trafikverket ökat kraftigt sedan inrättandet för 15 år sedan.

Man kan göra det enkelt för sig och lägga skulden för detta på myndigheten, men det ska man inte göra. Skulden ska läggas på dem som styr myndigheten, som står för strukturen och som ger dessa omöjliga uppdrag. Skulden ska läggas på regeringen. Styrningen av denna koloss till myndighet har misslyckats, och det är uppenbart för de allra flesta att något måste göras.

Herr talman! Precis som statsrådet uppger bildades Trafikverket den 1 april 2010 av regeringen Reinfeldt. Det var ett beställningsjobb av den dåvarande borgerliga regeringen. Vägverket, Banverket och några andra myndigheter skulle bort och slås ihop.

Som med så mycket annat misslyckades regeringen Reinfeldt kapitalt med det här experimentet. Konsekvenserna får vi se nu, som med så mycket annat som regeringen Reinfeldt drev igenom.

Det kanske finns en vilja från borgerliga politiker som statsrådet att krampaktigt och nästan med en dåres envishet hålla fast vid tidigare borgerliga prestigeprojekt, som bevisligen har misslyckats. Men den presten kan inte få gå före landets bästa.

Herr talman! Vi vet om bristerna med nuvarande Trafikverket. Vi vet om bristerna i styrningen. Vi vet om bristerna i upphandling, tillsyn och underhåll. Trots alla de här bristerna vill statsrådet här i kammaren inte ens öppna för en utredning av Trafikverket. Att över huvud taget dela upp Trafikverket avfärdas.

Det är häpnadsväckande. Allt ska alltså få fortsätta som tidigare med myndigheten Trafikverket – trots alla de brister som jag har gått igenom och de brister som jag inte har gått igenom men som också finns och som med all sannolikhet kommer att uppdagas i framtiden. Är det verkligen så den här regeringen vill att landets infrastruktur ska behandlas?

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2024/25:549 om delning av Trafikverket

Anf. 61 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Tack till Adrian Magnusson för en viktig interpellation, och tack till statsrådet för svaret!

Infrastrukturministern säger i sitt svar att grundargumenten bakom att samla Banverket och Vägverket i Trafikverket fortfarande är relevanta. Jag tycker dock att statsrådet duckar helt för den verkliga frågan: Varför fungerar det inte i praktiken, i verkligheten? Varför växer kritiken, inte bara från fack och anställda utan också från branschen, externa granskare och regionala aktörer?

Fackförbundet Sekos rapport visar svart på vitt hur järnvägsunderhållet har urholkats sedan avregleringen. Sverige har gått från att ha ett robust offentligt system för underhåll till att ha ett av Europas mest privatiserade. Resultatet är att kostnaderna har skenat, att kompetensen har försvunnit från myndigheten och att underhållsbehoven ökar. Pengarna går till kortsiktiga lappningar, inte till långsiktig hållbarhet. När Trafikverket inte har en egen kompetens måste man upphandla allt, inklusive analys och uppföljning. Det innebär att man som beställare inte har kontroll. När krisen kommer, som i vintras när järnvägen stod still, stod myndigheten handfallen.

Fru talman! Ministern säger också att Trafikverket nu kraftsamlar, men jag vill påminna om att denna regering, när den påbörjade sin mandatperiod, började med att minska anslagen till drift och underhåll med 750 miljoner kronor. Det pågår ingen utvärdering av om dagens modell fungerar eller inte. Då är det ändå regeringens ansvar att agera, och det var egentligen det som interpellationen handlade om.

Fackförbundet Seko skriver i sin rapport att man inte föreslår att vi ska återvända till 80-talet. Det är inte det vi pratar om. Vi föreslår att Trafikverket, likt andra europeiska länder, återfår en egen kapacitet och en egen kompetens, särskilt när det gäller utförandet. Detta är väldigt viktigt. Så är det inte i dag. I dag är Trafikverket en renodlad beställarorganisation som saknar kompetens när det gäller genomförandet av järnvägsunderhåll eller vägunderhåll.

Fru talman! Frågan är enkel: Varför utreder inte regeringen detta? Varför stängs dörren direkt? Varför kan man inte titta på hur andra europeiska länder har hanterat det här?

Anf. 62 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Tack för svaret, Andreas Carlson, och tack till ledamoten Adrian Magnusson för en viktig interpellation!

Vi har precis konstaterat att vi har haft den sämsta punktligheten på den svenska järnvägen på 14 år. Inte sedan Alliansen styrde senast, 2011, har fler fått stå och vänta på perrongen på försenade tåg och tåg som aldrig kommer. Inte mindre än 13 gånger de senaste 15 åren har Trafikverket fått svidande kritik, inte minst från Riksrevisionen, som i återkommande rapporter har påtalat brister.

Syftet med att slå ihop Banverket och Vägverket och ett antal andra myndigheter må ha varit gott. Men efter 15 år måste vi konstatera att det var ett fatalt missstag och rätta oss efter verkligheten. Medarbetare har till och med hört av sig till mig och beklagat sig – man

vill göra ett bra jobb och få ordning på den svenska järnvägen, men man hindras av en dysfunktionell myndighetsstruktur.

En del av kritiken har bestått i att man förlorade väldigt mycket kompetens på järnvägssidan när man slog ihop de här två myndigheterna och att järnvägen skiljer sig lite grann från andra trafikslag i och med att det är ett system som behöver hålla ihop. Man behöver ha en helhetskontroll på systemet för att det ska fungera.

Trafikverket har dessutom konsekvent och notoriskt underskattat den ökade efterfrågan på att åka tåg i Sverige. De erkänner själva att bristande kapacitet, som är en följd av att man inte har sett att efterfrågan på tåg kommer att öka och har ökat mycket, är en del-förklaring till de alla försenade tåg som vi ser. Ett annat problem är att Trafikverket inte klarar av att åtgärda det bristande underhållet på den svenska järnvägen.

Både i valrörelsen och när infrastrukturpropositionen presenterades gjorde Andreas Carlson själv ett stort nummer av att man vill återta det eftersatta underhållet. Det är en ambition som vi delar. Men vad är då resultatet? Fram till 2037 kommer man i bästa fall att lyckas återta 10–15 procent av det eftersatta underhållet. Med andra ord är Andreas Carlsons plan att skjuta 90 procent av eftersatt underhåll framför sig. Anledningen är helt enkelt att Trafikverket i dag är en så ineffektiv organisation att man inte klarar av att arbeta upp mer och snabbare arbeta i kapp det eftersatta underhållet.

Fru talman! Trots alla de här bristerna är Andreas Carlson alltså inte ens beredd att utreda frågan om en optimal myndighetsstruktur för att få ordning på järnvägen. Det tycker jag är lite märkligt.

Anf. 63 Statsrådet ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Jag får tacka för engagemanget i den här diskussionen.

Man får göra ett vägval. Vill vi nu dra igång en av Förvaltningsöveriges kanske största organisationsutredningar, eller behöver vi se till att få fler växlar utbytta redan i år? Behöver vi se till att stärka framkomligheten och robustheten redan i år, eller vill vi skjuta in detta i en utredning som kommer att ta flera år? Det är min fråga tillbaka till ledamöterna.

Jag skulle vilja säga att det svar jag har gett baseras på att de behov vi har är mycket mer brådskande än det är att dra igång en omfattande utredning kring hur organisationen Trafikverket ska delas upp. Regeringens fokus är att stärka Trafikverkets beställarkompetens och operativa förmåga vad gäller järnvägsunderhåll, vägunderhåll och investeringar i ny infrastruktur redan i år.

I år kommer 1 700 underhållsarbeten att genomföras på den svenska järnvägen. Det är rekordmycket. Förra året gick det rekordmånga tåg på en sliten anläggning. Förra året var det också rekord, all-time-

high, i spårspring på järnvägen, vilket påverkar punktligheten med ungefär 1,5 procentenheter.

Det finns alltså många olika förklaringar till att situationen är som den är. Men om man drar upp Riksrevisionens kritik, som Linus Lakso gör, tycker jag också att vi ska titta på vad det är Riksrevisionen har kritiserat.

Riksrevisionen har kritiserat den förra regeringen – och även tidigare regeringar – och då haft fokus på den förra nationella planen. Kritiken handlade om dålig styrning och om politiska prioriteringar. Och rubriken för granskningen av den nationella planen 2022–2033, alltså den nu gällande nationella planen, innehåller orden ”lovat mer än den kan hålla”.

Det stora problemet är alltså styrningen och prioriteringarna. Man har inte prioriterat underhåll. I decennium efter decennium har man skjutit på nödvändigt underhåll till den grad att det på järnvägssidan nu finns en underhållsskuld på 91 miljarder kronor och på vägsidan ungefär 35 miljarder kronor. Nu maximerar vi budgeten till så mycket som Trafikverket bedömer att man kan omsätta i praktiken vad gäller både vägunderhåll och järnvägsunderhåll.

Jag tyckte det var väldigt intressant att titta på Socialdemokraternas följdmotion på infrastrukturpropositionen. De vill minska anslaget till vägunderhåll med 45 miljarder kronor. Det är detta vi borde diskutera: vilka prioriteringar som görs och hur man stärker organisationen Trafikverket.

Vi har aviserat att vi ska ta fram olika förslag på modeller för alternativ finansiering och genomförande med en OPS-utredare för att få alternativa former och för att få jämförelseobjekt. Det kommer att utmana Trafikverket.

Vi stärker även arbetet med kostnadskontroll. Adrian Magnusson pekade på att kostnaderna skenar. Det är också till följd av politiska prioriteringar. Under den förra regeringen tilläts Trafikverket finansiera förvaltningskostnader, alltså myndighetens personal, med sakanslag som var bundna av Sveriges riksdag till underhåll och nyinvesteringar i en omfattning – håll i er – som motsvarar 59 miljarder kronor. Det styr vi nu upp för att få bättre kostnadskontroll, budgetdisciplin och effektivitet.

Anf. 64 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Tack till Linus Lakso och Kadir Kasirga, som också deltar i den här debatten och visar på bristerna i Trafikverkets organisationsstruktur!

Statsrådet pratade i både sitt första och sitt senaste inlägg om att det skulle finnas stora samordningsvinster med Trafikverket. Han sa att när allt som rör väg och järnväg samlas inom en myndighet blir det stora samordningsvinster. Samtidigt svarade statsrådet att vi nu har en myndighet som kan sköta mycket av planeringsarbetet för utvecklingen av transportsystemet i Sverige. Han använde även formuleringen att myndigheten kan fånga de fyra trafikslagens olika betydelse och inte ställa dem mot varandra. Svaren är väldigt

vaga, och det är ju för att Trafikverket inte klarar sitt uppdrag. Det är en för stor myndighet.

Man har gett Trafikverket en helt omöjlig uppgift, och det märks. Statsrådet säger själv att det går rekordmånga tåg på svenska järnvägar. Vi har alltså en myndighet som ska sköta allt statligt vägunderhåll, all statlig nybyggnation av väg och allt statligt underhåll och byggande av järnväg. Samtidigt har vi en situation där trafiken slår rekord. Inte ens på 1850-talet hade man bara en myndighet som ansvarade för allt detta. Men nu ska det plötsligt funka, när vi har rekordmycket tåg och rekordmycket trafik på svenska vägar och järnvägar. Det säger sig självt att det inte går och att Trafikverket misslyckas med sitt uppdrag för att de har fått en omöjlig uppgift. Det här är ingen ny kritik.

Statsrådet försökte också antyda att det här uppstod under regeringen Löfven eller efter det att regeringen Andersson avgick. Men redan i början av 2015, alltså när regeringen Reinfeldt precis hade avgått, kom det svidande kritik mot Trafikverket. De klarade inte av att hålla koll på kostnaderna för järnvägsunderhållet och hade ingen koll på järnvägsanläggningen. Redan då kanske man skulle ha funderat på om myndigheten var för stor. Mitt eget parti kanske skulle ha varit lite mer kritiskt tidigare.

Vi ser ju, och har sett under lång tid, att Trafikverket är en alltför stor myndighet som inte klarar sitt uppdrag. Det är i alla fall min uppfattning. Kadir Kasirga var också inne på att kritiken ju inte kommer från socialdemokrater som vill plocka politiska poäng på infrastrukturministern. Den kommer också från branschen. Den kommer från människor som jobbar med de här frågorna. Företrädare för tågbolag säger saker som att Trafikverket är ett sjunkande skepp. Det är alltså ingen lågmäld kritik mot Trafikverket, utan det är hård och svidande kritik från de aktörer som har allra mest att göra med Trafikverket.

För att ytterligare visa på hur stort Trafikverket är och därmed hur omöjligt upptaget är gjorde jag en liten övning. Jag jämförde regleringsbrevet för Polismyndigheten, som ju är den största myndigheten räknat i antalet anställda, och Trafikverket. Polisens regleringsbrev är på 16 sidor. Trafikverkets är på 28 sidor. Det är nästan dubbelt så långt, och det visar att myndigheten har ett uppdrag den inte klarar. Det beror på att styrningen från regeringen är för dålig.

Jag förstår att det gör ont att avveckla ett projekt som inleddes av regeringen Reinfeldt för 15 år sedan och särskilt att säga det den dag myndigheten fyller 15 år, som vi konstaterade för någon timme sedan. Men vi måste kunna se nyktert på den här typen av frågor. Vi måste kunna se när en myndighet som har ett så viktigt uppdrag som Trafikverket, nämligen att sköta landets hela infrastrukturanläggning, har fått en uppgift som stiger myndigheten över huvudet.

Anf. 65 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Tack till statsrådet Andreas Carlson för svaret!

Statsrådet pratade om samordning, helhetssyn och vinster med samordning. Men frågan kvarstår: Vad hjälper det när Trafikverket knappt kan samordna en vinterinsats? Det har vi bevitnat, liksom att personal larmar om bristande säkerhet, att järnvägsunderhållet brister och att resenärer i hela landet får sin vardag krossad på grund av inställda tåg. Det finns ingen kompetens hos den statliga myndighet som ansvarar för de här frågorna att utföra detta. Trafikverket är en renodlad beställarorganisation.

Fru talman! Vi socialdemokrater säger att staten inte ska stå handfallen. I det här fallet gäller det Trafikverket. Trafikverket ska ha muskler. Sverige behöver ett trafikverk med egen kompetens, beredskap och kontroll. Därför tycker vi att man bör återinföra järnvägsunderhållet i egen regi. Regeringen borde åtminstone våga utreda det. Det handlar inte bara om räls och skruvar. Det handlar också om tilliten till att samhället fungerar och att tågen går när de ska. Det är dags att agera innan ännu fler människor blir stående på våra perronger.

Anf. 66 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Andreas Carlson sa att vi behöver prioritera saker som får effekt här och nu. Men i nästa andetag sa ministern att regeringen maximerar vad Trafikverket kan upparbeta. Resultatet av det är att vi skjuter 90 procent av underhållsskulden framför oss fram till 2037. Ser statsrådet inte problemet? Hur ska vi någonsin kunna komma i kapp med underhållsskulden om vi inte har en myndighet som kan jobba snabbare än så? Det blir för mig väldigt märkligt.

Jag tycker inte att det håller att ställa nuet mot att faktiskt titta på hur man kan effektivisera framåt. Det minsta man kan göra är ju att utreda hur man kan organisera det här bättre samtidigt som man självklart gör vad man kan för att förbättra punktligheten för den svenska järnvägen inom det system vi har i dag. Här behöver man kunna tänka både och. Jag köper helt enkelt inte Andreas Carlsons ursäkt.

Anf. 67 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Det handlar inte om att ursäkta sig. Jag tror att det behövs viss saklighet i en debatt i Sveriges riksdag. Det är inte myndigheten Trafikverkets fel att underhållet konsekvent och i decennier har varit nedprioriterat av politiska partier och regeringar av olika färg.

När man ska vända på skutan är det första steget, som regeringen nu tar, att satsa så mycket som behövs för att komma upp i nivån för behovet av basunderhåll. Det har inte nåtts tidigare. Det går åt ungefär 15 miljarder per år bara för att bibehålla funktionaliteten. Anledningen till att underhållsskulden på järnvägssidan växte med nära 40 miljarder bara i inriktningsunderlaget från den förra regeringen till inriktningsunderlaget från den här regeringen, alltså på fyra år, är att man konsekvent har nedprioriterat målet om att ens nå upp

till den nivå som krävs för att bibehålla järnvägens funktion.

Nu vänder vi på kurvan och börjar amortera på underhållsskulden. Är vi nöjda med det? Nej, vi måste göra mer. Vi måste utöka Trafikverkets förmåga.

Här illustrerar Kadir Kasirga och Adrian Magnusson komplexiteten. Deras ingång i debatten skiljer sig helt åt, fru talman. Vi har två socialdemokratiska ledamöter i kammaren. Den ena vill dela upp och slå isär Trafikverket, och den andra talar om att öka Trafikverkets kompetens, bygga ut och göra det större.

Nu effektiviserar vi myndigheten, stärker Trafikverkets operativa förmåga och beställarkompetens, tar hem mer av underhållet och stärker maskinparken. Myndigheten har själv gjort en genomlysning, och det pågår redan utvärderingar internt. Man har sett att det går att göra effektiviseringar i den egna förvaltningen och i stället lägga pengarna på infrastruktur. Det motsvarar 300 miljoner kronor per år, vilket inte är småpengar. Det går att få mycket underhåll för de pengarna.

Detta görs stegvis, och det görs medan vi talar här i dag. Under detta år kommer rekordmycket underhållsarbete att genomföras. Jag vädjar därför till ledamöterna att vi kan ha dessa diskussioner, som jag tycker är viktiga, på en saklig nivå och mot bakgrund av vad som faktiskt görs redan när vi skärper styrningen av Trafikverket.

Vi renodlar ekonomin. Vi ser till att man inte kan använda kortet för sakkostnader till förvaltningskostnader så att det inte blir en otydlig styrning i den delen. Vi frigör ytterligare 59 miljarder kronor till underhåll och nyinvesteringar av infrastruktur, men framför allt stärks kostnadskontroll och budgetdisciplin. Vidare arbetar vi aktivt med kostnadskontroll i byggstartsbesluten. Vi avser att införa en riskreserv i den nationella planen.

Alla dessa steg görs för att Trafikverket ska fungera bättre så att det inte bara handlar om mer pengar till infrastruktur utan att vi också får mer infrastruktur för pengarna.

Tala gärna om omorganisationer och utredningar, men titta också på vad som redan görs och på de olika städinsatser vi nu gör. Jag menar inte att det här hänger kvar enbart från den förra regeringen utan även från tidigare regeringar under lång tid. Jag har uppfattat en mycket stor samsyn för att stärka funktionen svensk infrastruktur och Trafikverkets förmåga. Vi levererar nu på det som många under mycket lång tid har sagt att de har velat se. Det har dock varit eftersatt. Nu bär vi väg för en infrastruktur som man kan lita på.

Anf. 68 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Vi kan vara överens om att det här inte är Trafikverkets fel från början. Redan när Trafikverket bildades år 2010 var dåvarande finansminister Anders Borg mycket tydlig med att ett problem som bildandet av Trafikverket skulle åtgärda var att det lades för mycket pengar på järnväg och för lite på väg. Nu skulle det bli ändring på det, och pengarna skulle

läggas på väg. Redan vid bildandet fanns det alltså en tydlig tanke om att det var dags att satsa mer pengar på väg och mindre på järnväg.

Vi kan göra en annan övning. Statsrådet tog upp vad som händer här och nu. I går avbröt Trafikverket upphandlingen av två av Ostlänkens etapper för att kostnaderna hade skenat iväg. Det händer alltså fortfarande en hel del som visar att Trafikverket är för stort för att klara sitt uppdrag.

Det har blivit tydligt i debatten att vi har en myndighet med ett alldeles för stort uppdrag, och sedan den bildades har man satt krokben för den. När nu Trafikverket 15 år senare fyller moppe, eller hur man nu vill uttrycka det, borde vi kunna säga här i kammaren: Låt oss i alla fall titta på en annan ordning. Man kan dela upp det i ett vägverk och ett banverk eller något annat. Det finns lösningar för hur man har byggt upp trafikverkets verksamhet i till exempel Norge som vi skulle kunna titta på. Vi behöver inte ta ställning i dag hur det exakt skulle se ut. Men det borde vara läge nu, efter 15 år och efter all kritik som myndigheten löpande utsätts för, att titta på en annan lösning för Trafikverket.

Trafikverket fyller som sagt moppe i dag. Min förhoppning är att Trafikverket inte blir systembolagsmyndigt, utan att vi har en annan ordning i landet när det inträffar. Det skulle kunna vara två myndigheter, eller vad det nu kan vara, som sköter uppdraget betydligt bättre än vad Trafikverket med sin struktur och styrning klarar i dag.

Anf. 69 Statsrådet ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Då ska jag glädja Adrian Magnusson: Det är precis vad vi gör. Vi tittar på Norge och de andra nordiska grannländerna. Vi är öppna för alternativ finansiering och alternativt genomförande. Vi har gett uppdrag till Trafikverket självt att ta fram förslag på vilka sträckor, objekt eller projekt som skulle kunna lämpa sig i ett annat utförande. Vi kommer att utse en OPS-utredare som ska ta fram modeller för olika förslag. Det kan vara ganska öppet; vi kommer att återkomma med direktiven. Det kan handla om ren OPS, men det finns andra exempel i Norge och i förbindelsen mellan Sverige och Danmark som man kan titta på.

Allt detta har vår regering börjat sjösätta. Jag hoppas på ett väldigt starkt stöd för det här i kammaren, också från Socialdemokraterna med tanke på Adrian Magnussons inlägg i debatten, så att vi får till alternativa genomförandemetoder och alternativ finansiering. Det behövs för att vi ska få både mer pengar till infrastruktur och, genom jämförelseobjekt, mer infrastruktur för pengarna.

Tack för engagemanget och för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2024/25:555 om Bromma flygplats och kostnaden för skattebeta- larna

Anf. 70 Statsrådet ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Kadir Kasirga har frågat mig hur jag motiverar att Bromma flygplats ska hållas öppen, trots att reguljärflyget i princip har upphört, hur jag ser på de stora samhällsekonomiska kostnader som skattebetalarna förväntas stå för om flygplatsen hålls öppen till 2038 samt om jag avser att ompröva beslutet om att hålla Bromma flygplats öppen med hänsyn till klimat, ekonomi och behovet av bostadsutveckling i Stockholm.

Jag har haft ett flertal interpellationsdebatter om Bromma flygplats den senaste tiden. Så sent som i oktober förra året debatterade jag och Kadir Kasirga frågan om framtiden för flygplatsen. Mitt svar i dag kommer i stort vara detsamma som det har varit tidigare i dessa debatter.

Låt mig inledningsvis återigen poängtera att luftfarten är en viktig del av transportsystemet. Särskilt i ett land som Sverige – med långa avstånd och många glest befolkade områden – är flyget viktigt för inrikes resor och har även stor betydelse för Sveriges ekonomi, konkurrenskraft och öppenhet gentemot omvärlden.

Det är också därför regeringen har vidtagit flera viktiga åtgärder för att stärka luftfartens konkurrenskraft och förbättra förutsättningarna för god tillgänglighet med flyg. Jag kan som exempel nämna avskaffande av flygskatten från och med den 1 juli i år och en ökning av det statliga bidraget för driftstöd för icke-statliga flygplatser.

När det gäller Bromma flygplats har jag varit mycket tydlig. Det är inte aktuellt att fatta något beslut om nedläggning under denna mandatperiod. Detta framgår av Tidöavtalet.

Som jag tidigare nämnt har ett internt analysarbete ägt rum på Regeringskansliet för att översiktligt gå igenom viktiga frågeställningar och bedöma situationen för Bromma flygplats. Samarbetspartierna har därefter dragit slutsatsen att flera frågor behöver utredas mer på djupet innan vidare ställningstaganden kan göras.

Det handlar till exempel om de ändrade förutsättningarna för civilförsvarets behov till följd av det ändrade omvärldsläget och Natointrädet och om vilken betydelse Bromma flygplats kan ha i dessa avseenden. Det handlar också om hur det statliga basutbudet av flygplatser bör se ut, inklusive finansieringsfrågor. Man bör komma ihåg att Bromma flygplats ingår i basutbudet och därför är en del i ett större system.

Förutsättningarna för befintlig kvarvarande verksamhet på Bromma flygplats behöver också utredas. Det handlar om allmänflyg, inklusive samhällsviktigt flyg som till exempel ambulansflyg, ambulanshelikoptrar och polishelikoptrar.

En annan fråga som är viktig att utreda är vilka möjligheter som finns att säkerställa ett säkert luftrum

för återstående trafik över och runt Stockholm, till exempel för polisen och för sjuktransporter men också utifrån ett totalförsvarsperspektiv, om verksamheten på Bromma flygplats kraftigt förändras.

Det är, som jag har sagt vid flera tillfällen, viktigt att understryka att Försvarsmakten har påpekat att totalförsvarsmyndigheternas behov av Bromma flygplats bör kartläggas. Dessa och flera andra frågeställningar kommer därför att utredas. Som jag har informerat om tidigare avser regeringen att återkomma till formerna för denna utredning.

Anf. 71 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret – även om det är i stort sett identiskt med tidigare svar, trots att förutsättningarna nu är helt annorlunda.

Anledningen till denna interpellation var att Dagens Nyheter nyligen beskrev hur en miljardär flög från Bromma till Alperna med sin mops. Det låter som ett aprilskämt, men det är ett representativt exempel på flygverksamheten från Bromma flygplats i dag. Nästan 90 procent av flyget från Bromma utgörs nu av privatjet. Reguljärflyget har i princip upphört.

Samtidigt upptar flygplatsen 130 hektar mark som tillhör den mest attraktiva i Stockholm. Det är en yta nästan lika stor som Södermalm norr om Hornsgatan som i dag används nästan enbart för en exklusiv minoritets resande.

Och detta kostar. Enligt Stockholms stad uppgår den samhällsekonomiska förlusten till drygt 1,3 miljarder kronor om området inte utvecklas före 2038. Trots detta hör vi här i kammaren från statsrådet Andreas Carlson att man har fastnat i ett nej – inte för att det finns ett starkt underlag utan för att det står så i Tidöavtalet. Varken Swedavia, Stockholms stad, Stockholms Handelskammare eller ens statsrådets eget parti Kristdemokraterna står bakom detta längre. Kristdemokraterna har nyligen kommit med ett förslag om att man vill inleda en utfasning av Bromma flygplats.

Min fråga till ministern kvarstår alltså: Vad är det egentliga skälet till att hålla Bromma flygplats öppen när reguljärflyget har försvunnit och samhällsnyttan är minimal?

Anf. 72 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Tack för svaret, Andreas Carlson, och tack, Kadir Kasirga, för en viktig interpellation!

Fru talman! Andreas Carlson säger i sitt svar att eftersom detta regleras i Tidöavtalet är det inte aktuellt att avveckla Bromma. Jag skulle nog mer uppskatta en politik som utgår från verkligheten, där man tar av de ideologiska skygglapparna och rättar sig efter de fakta som ligger på bordet. Swedavia har gjort bedömningen att flygplatsen inte längre går att driva med lönsamhet och har vädjat till regeringen om att få lägga ned den eftersom den inte behövs.

I både januari och februari i år var alltså 89 procent av alla passagerarflyg privatjet, enligt Swedavias statistik. Som vi kunde läsa om i DN:s handlar det alltså om lyxresor till exklusiva skidorter i Alperna, som

skattebetalarna ska finansiera. Man hade verkligen kunnat tro att det var ett aprilskämt, men så är det inte – det är alltså detta våra skattepengar går till. Då ska också nämnas att privatflyg har mellan 5 och 14 gånger så höga utsläpp som vanliga passagerarplan. Och tittar man på detta ur ett globalt perspektiv ser man att trafiken med privatjet ökat med ungefär 46 procent de senaste fyra åren.

Fru talman! Är det verkligen detta Andreas Carlson tycker att vi ska lägga våra skattepengar på? Det handlar om upp till 1,3 miljarder om vi inte ser till verkligheten och börjar fatta beslut om att avveckla Bromma flygplats i förtid. I en tid när över en fjärdedel av alla ensamstående föräldrar har svårt att sätta mat på bordet till sina barn ska våra skattepengar gå till sänkt skatt för de rika och, än värre faktiskt, till miljardärens lyxresor till Alperna. Jag tycker att detta är ett upprörande sätt att hantera skattepengar.

Min fråga till Andreas Carlson är: Finns det ingen möjlighet inom Tidöavtalet att utgå från verkligheten, se till hur förutsättningarna faktiskt ser ut och rätta sin politik efter det?

Anf. 73 Statsrådet ANDREAS
CARLSON (KD):

Fru talman! Linus Lakso talar om ideologiska skyggglappar. Jag undrar om inte han hade de ideologiska öronpropparna i. Jag gav ganska många olika skäl till att det är viktigt att inte dra förhastade slutsatser eller fatta beslut som man kanske kan utvärdera bäst först i efterhand, exempelvis utifrån totalförsvarets behov och inte minst mot bakgrund av vad Försvarsmakten har yttrat i denna fråga.

När det gäller samhällskritisk infrastruktur, som Bromma flygplats ju är, är frågan om ledamöterna, som är övertygade om att detta är ett enkelt beslut, kan garantera att en avveckling av flygplatsen inte kommer att drabba totalförsvaret eller beredskapen. Vi har dragit en annan slutsats, mycket baserat på Försvarsmaktens yttrande. För att försäkra oss om att alla aspekter belyses ordentligt vill regeringen med samarbetspartiet göra en fördjupad utredning.

Hela luftrumsövervakningen av huvudstaden sker från Bromma flygplats. Jag har inte hört att någon i den här debatten hittills har kommit med ett alternativ när det gäller var övervakningen av luftrummet kring huvudstaden i ett säkerhetspolitiskt mycket känsligt läge ska ske i stället. Detta är väl en rimlig fråga att utreda och titta på innan man här i kammaren tillåter sig att dra förhastade slutsatser, som jag menar att ledamöterna gör.

Det finns också andra viktiga delar. Det handlar inte minst om sjuktransporter – närheten till sjukhusen i Stockholmsområdet gör att Bromma flygplats lämpar sig väl för ambulanstransporter och sjuktransporter. Det behöver förstås utredas hur situationen skulle bli om man bara hade en flygplats, Arlanda.

Detta behöver ske i takt med det uppdrag som vi har gett Arlandasamordnaren Peter Norman, nämligen att titta på och stärka tillgängligheten till och från

Arlanda. Det har ju funnits förslag från Trafikverket tidigare, inte bara en utan, tror jag, två gånger, om att stärka vägförbindelsen på E4:an till Arlanda och norrut för att vara förberedd när Förbifarten öppnas, till exempel. Det är viktiga delar som man kunde ha haft på plats tidigare men som inte är på plats.

Det finns, fru talman, många olika faktorer som jag tror att man behöver titta på i ljuset av att vi nu behöver fokusera på totalförsvarets behov. Det är därför vi har aviserat en översyn och en utredning och fram till dess inte fattat några beslut om att avveckla verksamhet. Det är viktigt att detta får ta tid. Det besked vi har gett, att något beslut av denna typ inte kommer att tas under mandatperioden, ligger fast.

För att svara på Linus Lakso fråga tittar vi på de olika aspekterna i ljuset av den situation som nu råder på Bromma till följd av Bras och SAS affärsmässiga beslut. Det är klart att detta behöver utredas och göras i god ordning. Det är inte bara reguljärflyget utan luftrumsrörelserna över hela Stockholm som man behöver titta på, inte minst mot bakgrund av att hela luftrumsövervakningen sker från Bromma flygplats.

Om ledamöterna har några tankar kring detta, kom gärna med dem! Vi kan diskutera dem. Men låt oss inte hålla på med slängighet i debatten. Jag tycker att vi kan hålla oss på en mer saklig nivå. Jag tror att ledamöterna, som också sitter i trafikutskottet, mycket väl känner till de utmaningar som finns när det gäller totalförsvaret, beredskap och ett säkert luftrum över vår huvudstad.

Anf. 74 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Jag skulle såklart gärna vilja debattera Peter Normans delrapport om Arlandautredningen. Men det får bli en annan interpellation.

Jag kan ändå konstatera att den reguljära flygtrafiken vid Bromma flygplats har kollapsat sedan årsskiftet. Det lilla som återstår är i snitt fem personer per plan med privatjet, ofta till semesterorter, till exempel till Alperna. Samhällsnyttan är minimal, men klimatpåverkan är, som Linus Lakso var inne på, maximal. Men ändå fortsätter regeringen att försvara status quo.

Ministern nämner behovet av att utreda civilförsvaret, Nato, ambulansflyg och helikoptrar, men han nämner inga konkreta krav från Försvarsmakten utan säger bara att behovet ”bör kartläggas”. Man använder alltså Nato som argument utan att kunna visa att det faktiskt behövs. Samhällsviktigt flyg är viktigt, men det kräver inte 130 hektar mark mitt i Stockholm. Det kan lösas på andra sätt. Det är oproportionerligt att låta denna yta blockeras för några få helikopterflyt.

Det mest anmärkningsvärda är dock det som ministern inte säger, nämligen att inte ens Kristdemokraternas arbetsgrupp längre har förtroende för att Bromma flygplats har en framtid.

Bromma flygplats har spelat ut sin roll. Nästa år, 2026, fyller Bromma flygplats 90 år. Det borde vara på sin plats att ge besked till svenska skattebetalare att det är dags att avveckla Bromma flygplats.

Anf. 75 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Ja, självklart måste man utreda en rad olika saker. Luftrummet har delvis utretts, och den utredare som 2021 gjorde en SOU om detta konstaterar att komplexiteten faktiskt minskar om man avvecklar Bromma. Däremot måste man självklart hitta lösningar för luftrumsövervakningen. Även ambulansflyg och liknande har utretts, och man har pekat på andra lösningar. Jag tycker inte att detta är argument för att inte gå vidare och titta på hur man konkret kan lösa det hela.

Att inte ge besked om en riktning utan bara hänvisa till att det står i Tidöavtalet att Bromma ska vara kvar – utan att ta hänsyn till verkligheten – är för mig en otroligt svag argumentation.

Det är ett faktum att vi har en flygplats i centrala Stockholm som trafikeras av privatjet som flyger miljardärer till lyxorter i Alperna. Hur kan detta vara en rimlig användning av skattepengar, fru talman? Det övergår faktiskt mitt förstånd. Att det kan ta en viss tid att få styr på de frågor som man behöver svara på för att avveckla Bromma har jag förståelse för. Men att man inte vågar fatta beslutet, peka ut en tydlig riktning och ta tag i det som behöver göras blir för mig väldigt märkligt. Det är ett alldeles för svagt svar för att jag ska vara nöjd.

Anf. 76 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Låt mig först notera att jag i Kadir Kasirgas inlägg inte hör ett enda ord om hur luftrumsövervakningen över Stockholm och huvudstaden ska hanteras. Den frågan förtjänar att diskuteras. Linus Lakso tar upp den, men han säger också att han inte är nöjd med ett svar som inte föregriper en analys. Låt oss invänta den fördjupade analysen.

Kadir Kasirga uppfattade det som Försvarsmakten har framhållit, nämligen att totalförsvarsmyndigheternas behov av Bromma flygplats bör kartläggas. Bör de inte kartläggas? Vad är det som är tveksamt? Det är klart att vi behöver låta totalförsvarsmyndigheternas behov av Bromma flygplats kartläggas i ett säkerhetspolitiskt mycket allvarligt och känsligt läge.

Låt oss samarbeta kring Arlanda flygplats och konkurrenskraften när det gäller Arlanda. Jag vet att Kadir Kasirga är mycket engagerad i frågan. Tittar vi bakåt ser vi att en del av den uppkomna situationen faktiskt är en konsekvens av den förra regeringen, där Linus Lakso's miljöparti och Kadir Kasirga socialdemokrater inte riktigt kunde komma överens, mildt uttryckt. Därför lades Arlandarådets rapport i byrålådan. Därför har vi i dag en otillfredsställande situation på Sveriges största flygplats.

När Miljöpartiet satt i regering avbröts alla planer på att utveckla Arlanda som starkt nav för flygtrafiken. Nu har vi tagit upp det arbetet. Samordnaren har lagt fram olika delredovisningar och kommer att redovisa sin slutrapport om hur tillgängligheten till Arlanda kan stärkas.

Arlanda behöver bättre markinfrastruktur till och från flygplatsen. Den avskaffade flygskatten stärker Arlandas konkurrenskraft i relation till andra flygplatser. En mer holistisk syn på de olika trafikslagen som inte på förhand dömer ut flyget vore också välkommen. Här tycker jag att diskussionen framöver kan kretsa kring hur vi kan stärka flygplatsinfrastrukturen. Det kommer också att ingå i det uppdrag till en utredning som jag har aviserat. Även finansieringen av flygplatsinfrastrukturen och basutbudet kommer att ingå i den översyn som ska göras.

Detta är inte en fråga som enbart handlar om Bromma och Arlanda utan om konkurrenskraften och bärkraftigheten i hela flygplatsinfrastrukturen i vårt land. Vi vet att flyget är viktigt för näringslivet men också för samhällsviktiga transporter för sjukvården. Den diskussionen tar jag gärna.

Det är, som sagt, fru talman, enkelt att fatta beslut om att avveckla. Men vi ser också att det finns andra tendenser. Flygets omställning kan innebära att det ställs andra krav på flygplatsinfrastruktur om bara några år. Det låter inte göra sig att göra det hela till en enkel fråga om att bara lägga ned Bromma.

Min uppfattning är att det är klokt att ha is i magen och vänta in analysen. Vi ska inte föregripa den eller ha en mycket tydlig uppfattning om vad den ska komma fram till. Vi kan väl ha en fördjupad analys och en utredning, så kan vi framöver diskutera slutsatserna och vad utredningen kommer fram till? Vi kanske inte kommer att hålla med varandra i varje detalj, men jag tror att det är väldigt viktigt att vi agerar utifrån det säkerhetspolitiska läge som vi har och de krav som det ställer på oss.

Anf. 77 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Jag skulle vilja ge ett direkt svar när det gäller detta med luftrummet över Stockholm. Jag tror inte att det behövs 130 hektar mark för att man ska kunna kontrollera luftrummet över Stockholm. Man kan titta på andra lösningar.

Jag hör att statsrådet gömmer sig lite grann och ducker bakom teknikaliteter. Detta handlar om politisk vilja. Vi har en flygplats som har spelat ut sin roll. Den är nästan tom. Det är bara privatjet som flyger därifrån.

Det här kostar skattebetalarna pengar. Ska mark i Stockholm användas för privatjet eller för att möta människors behov av bostäder, skolor och hållbara transporter? Just nu är Bromma flygplats ett lyxprojekt på skattebetalarnas bekostnad. Vi betalar för att andra ska kunna flyga privat till Alperna samtidigt som våra unga har stått i bostadskö i tio år här i Stockholm.

Jag tycker att regeringens svar är passivt, otydligt och motsägelsefullt. Man gömmer sig bakom teknikaliteter. Jag får liksom inte riktigt svar – trots att jag upprepade gånger har nämnt detta – om Kristdemokraternas nya linje när det gäller tilltron till Bromma flygplats framtid. Står Andreas Carlson bakom den arbetsgrupp som har föreslagit att man ska börja med utfasningen av Bromma flygplats? Det är Kristdemokraternas förslag.

Jag uppmanar regeringen att påbörja avvecklingen och låta Stockholm växa hållbart, rättvist och klokt. Det är också bra för Sverige.

Anf. 78 Statsrådet ANDREAS

CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för debatten och för engagemanget.

Jag uppmanar ledamoten att titta lite närmare på vad det är de två enskilda ledamöterna faktiskt föreslår. Mycket av det som jag har pekat på här – funktioner som finns på Bromma flygplats som man inte med enkelhet kan inrymma på Arlanda – är precis det som också ledamöterna sätter fingret på.

Hur luftrummet över huvudstaden ska kunna övervakas kan väl inte nedskrivs till att handla om en teknikalitet? Jag noterar att Kadir Kasirga säger att vi ändå ska titta på andra lösningar. Ja, men låt oss då göra det. Låt oss göra det först. Låt oss ha is i magen. Låt den analys som jag har aviserat ha sin gång, så att de där andra lösningarna med säkerhet kan vara på plats innan man fattar något beslut.

Jag förstår att det kan vara lite lockande att fatta ett snabbt beslut. Sedan kan man kanske om några år stå och säga: Vi såg det inte komma. Vi var naiva.

Men jag kommer inte att nedlåta mig till det. Jag tycker att det är viktigt att politiken tar ansvar i det säkerhetspolitiska läge vi just nu är i och att man gör analyser av just säkerhetsskäl. Försvarsmakten har påpekat att totalförsvarsmyndigheternas behov av Bromma flygplats bör kartläggas. Låt oss kartlägga det. Vi kan se vad som kommer fram i den kartläggningen. Sedan kan vi se vad man kommer fram till i analysen och i den utredning som jag har aviserat. Detta kan vi göra i stället för att på förhand vara helt övertygade om vad analysen kommer att innehålla och i stället för att här i kammaren ge sken av att detta är ett enkelt beslut som vi med snabbhet kan fatta.

Så enkelt är det inte, och det har jag belyst i den här debatten. Det är ett liknande svar till Kadir Kasirga som jag har gett i andra debatter. Det är för att situationen i omvärlden tyvärr inte har ändrat på sig. Behovet av att ta säkerhetspolitisk hänsyn har inte minskat.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2024/25:127 Begränsad tillgång till lustgas

2024/25:146 Extra ändringsbudget för 2025 – Ytterligare stöd till Ukraina

2024/25:152 Rättens sammansättning vid överprövning av upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2024/25:146 skulle förkortas till sex dagar.

Skrivelser

2024/25:147 Riksrevisionens rapport om sektorsansvaret i funktionshinderspolitiken

2024/25:149 Riksrevisionens rapport om tillsynen över medicintekniska produkter

EU-dokument

COM(2025) 87 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2023/956 vad gäller förenkling och förstärkning av mekanismen för koldioxidjustering vid gränsen

Motioner

med anledning av prop. 2024/25:118 Säkerställande av lika villkor för hållbar lufttransport

2024/25:3356 av Malin Östh m.fl. (V)

2024/25:3359 av Linus Lakso m.fl. (MP)

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 mars

2024/25:565 Ökade resurser och kompetens för att elever med NPF ska få en likvärdig utbildning

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:566 Ratificering av ILO:s konvention 169

av *Jan Riise* (MP)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:567 Demokratisk tillbakagång i Turkiet

av *Jacob Risberg* (MP)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

2024/25:568 Sänkningen av bostadsbidraget

av *Arber Gashi* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

den 31 mars

2024/25:569 Rättvisa tävlingsvillkor inom idrotten

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:570 Nordiskt e-recept

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:571 Nordiskt register för legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:572 Möjlighet för elever i anpassad grundskola att läsa enligt grundskolans kursplaner

av *Mats Wiking* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:573 Oskäligen sekretessavtal för anställda
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 28 mars

2024/25:964 Åtgärder mot stölder som drabbar företagare

av *Johnny Svedin* (SD)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2024/25:965 Skydd mot olaglig aktivism

av *Johnny Svedin* (SD)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2024/25:966 Hantering av säkerhetsintrång mot företag

av *Johnny Svedin* (SD)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2024/25:967 Begränsningar av kinesiska lågpris-kedjors verksamhet i Sverige

av *Jennie Nilsson* (S)
till statsrådet *Erik Slottnér* (KD)

den 31 mars

2024/25:968 Diagnosen utmattningssyndrom

av *Anna Vikström* (S)
till socialminister *Jakob Forssmed* (KD)

2024/25:969 Villkorlig frigivning

av *Teresa Carvalho* (S)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2024/25:970 Avskrivning av brott

av *Lars Isacson* (S)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 18.53.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med
§ 11 anf. 42 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen
kl. 15.53 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Meddelande om frågestund.....	1
§ 3 Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Anmälan om faktapromemoria.....	3
§ 6 Ärenden för bordläggning	3
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:511 om elpriserna i södra Sverige	3
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	3
Anf. 2 NIKLAS KARLSSON (S).....	4
Anf. 3 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	4
Anf. 4 LINUS LAKSO (MP).....	5
Anf. 5 JOAKIM SANDELL (S)	5
Anf. 6 ANNA WALLENTHEIM (S)	6
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	6
Anf. 8 NIKLAS KARLSSON (S).....	6
Anf. 9 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	7
Anf. 10 LINUS LAKSO (MP).....	7
Anf. 11 JOAKIM SANDELL (S)	7
Anf. 12 ANNA WALLENTHEIM (S)	8
Anf. 13 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	8
Anf. 14 NIKLAS KARLSSON (S).....	8
Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	9
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:523 om den industriella utvecklingen i Ludvika och Smedjebacken	9
Anf. 16 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	9
Anf. 17 LARS ISACSSON (S).....	10
Anf. 18 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	10
Anf. 19 LARS ISACSSON (S).....	11
Anf. 20 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	11
Anf. 21 LARS ISACSSON (S).....	12
Anf. 22 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	12
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:521 om bättre samexistens med varg.....	13
Anf. 23 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 24 REBECKA LE MOINE (MP)	13
Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S).....	14
Anf. 26 LARS BECKMAN (M)	14
Anf. 27 CRISTER CARLSSON (M).....	14
Anf. 28 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	14
Anf. 29 REBECKA LE MOINE (MP)	15
Anf. 30 PATRIK BJÖRCK (S).....	15
Anf. 31 LARS BECKMAN (M)	16
Anf. 32 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	16
Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP)	16
Anf. 34 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	17
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:522 om troféjakt på lodjur	17
Anf. 35 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	17
Anf. 36 REBECKA LE MOINE (MP)	17
Anf. 37 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	18
Anf. 38 REBECKA LE MOINE (MP)	18
Anf. 39 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19
Anf. 40 REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:552 om användningen av vildsvinskött	19
Anf. 42 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19
Anf. 43 SOFIA SKÖNNBRINK (S)	20
Anf. 44 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	20
Anf. 45 SOFIA SKÖNNBRINK (S)	21
Anf. 46 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	21
Anf. 47 SOFIA SKÖNNBRINK (S)	22
Anf. 48 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	22
§ 12 Svar på interpellation 2024/25:525 om Lantmäteriet	22
Anf. 49 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	22
Anf. 50 DENIS BEGIC (S)	22
Anf. 51 LARS BECKMAN (M)	23
Anf. 52 KJELL JANSSON (M)	23
Anf. 53 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	24
Anf. 54 DENIS BEGIC (S)	24
Anf. 55 LARS BECKMAN (M)	25
Anf. 56 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	25
Anf. 57 DENIS BEGIC (S)	25
Anf. 58 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	25
§ 13 Svar på interpellation 2024/25:549 om delning av Trafikverket	26
Anf. 59 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	26
Anf. 60 ADRIAN MAGNUSSON (S)	26
(forts.)	27
Ajournering	27
Återupptaget sammanträde	27
§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2024/25:549 om delning av Trafikverket	27
Anf. 61 KADIR KASIRGA (S)	27
Anf. 62 LINUS LAKSO (MP)	27
Anf. 63 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	28
Anf. 64 ADRIAN MAGNUSSON (S)	28
Anf. 65 KADIR KASIRGA (S)	29
Anf. 66 LINUS LAKSO (MP)	29
Anf. 67 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	29
Anf. 68 ADRIAN MAGNUSSON (S)	30
Anf. 69 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	30
§ 14 Svar på interpellation 2024/25:555 om Bromma flygplats och kostnaden för skattebetalarna	31
Anf. 70 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	31
Anf. 71 KADIR KASIRGA (S)	31
Anf. 72 LINUS LAKSO (MP)	31
Anf. 73 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	32
Anf. 74 KADIR KASIRGA (S)	32
Anf. 75 LINUS LAKSO (MP)	33
Anf. 76 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	33
Anf. 77 KADIR KASIRGA (S)	33
Anf. 78 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	34
§ 15 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	34
§ 16 Anmälan om interpellationer	34
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 18.53.	35